



Motoristen taitojen kehittämisen menetelmä- pakki 1-2-vuotiaille

Victoria Askolin

2020 Laurea





Laurea-ammattikorkeakoulu

Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiaille

Victoria Askolin
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020

Victoria Askolin

Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiailleVuosi 2020 Sivumäärä 42

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa menetelmäpakki 1-2-vuotiaiden motorisen kehityksen tueksi. Menetelmäpakki on tehty Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksikköön, mutta on helposti sovellettavissa muihinkin varhaiskasvatusyksikköihin. Opinnäytetyön tavoitteena oli monipuolistaa oppimisympäristöjä tukeakseen lapsen motorisia taitoja. Opinnäytetyö oli muodoltaan toiminnallinen, mutta tutkimuskysymyksenä toimi: Miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2-vuotiaan lapsen motorisia taitoja?

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä, alle kolmevuotiaan lapsen kehitystä, fyysistä aktiivisuutta varhaiskasvatuksessa sekä leikin ja musiikin merkitystä motoristen taitojen tukena. Menetelmäpakki rakennettiin teoriaosuuden, varhaiskasvatushenkilöstön kyselylomakkeen sekä opinnäytetyön tekijän omien kokemusten ympärille.

Menetelmäpakista saatu palaute oli konkreettista ja sitä muokattiin palautteen perusteella. Sitä pidettiin selkeänä ja tarpeeksi tiiviinä. Menetelmäpakki otettiin hyvin vastaan lisänä lasten motoristen taitojen kehittämiseen. Koettiin, että sen pohjalta pystyy järjestämään toimintaa arjen eri toimintoihin ja muun muassa siirtymätilanteisiin.

Asiasanat: varhaiskasvatus, varhaisvuodet, menetelmäpakki, motoriset taidot

Victoria Askolin

The "method kit" of motoric development for one to two year-old children

Year

2020

Pages

42

The purpose of this thesis was to produce a "method kit" to support the motor development of one to two year-old children. The "method kit" was made for the City of Vantaa's early childhood education unit but is easily applicable to other early childhood education units as well. The aim of the thesis was to diversify learning environments to support a child's motor skills. The thesis had a functional form, but the research question was: How can the motor skills of a one to two year-old child be developed in early childhood education?

The theoretical part of the thesis dealt with ; the learning environment of early childhood education, the development of a child under three years of age, physical activity in early childhood education and the importance of play and music in support of motor skills. The "method kit" was built around; the theoretical part, the questionnaire for early childhood education staff and the experiences of the writer of this thesis.

The feedback from the methodology package was concrete and modified based on the feedback and it was considered clear and concise enough. The "method kit" was well received as an addition to the development of children's motor skills. It was felt that on the basis of it it is possible to organize activities for various everyday activities and, among other things, for transitional situations.

Keywords: early childhood education, the early years, the "method kit", motor skills

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri ja oppimisympäristö	8
3	Alle kolmevuotiaan lapsen kehitys	9
4	Fyysinen aktiivisuus varhaiskasvatuksessa	10
4.1	Varhaisvuosien motoriset taidot.....	11
4.1.1	Varhaisvuosien karkeamotoriset taidot	12
4.1.2	Varhaisvuosien hienomotoriset taidot.....	14
4.2	Leikki motoristen taitojen tukena	15
4.3	Musiikki motoristen taitojen tukena.....	15
5	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	16
5.1	Opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus	16
5.2	Menetelmäpakin taustakysely.....	17
5.3	Taustakyselyn tulokset.....	18
5.3.1	Fyysinen oppimisympäristö.....	18
5.3.2	Psyykinen oppimisympäristö.....	18
5.3.3	Myönteinen tukeminen motoristen taitojen kehityksessä	18
5.3.4	Sosiaalinen oppimisympäristö.....	19
5.3.5	Musiikki motoristen taitojen tukena	19
5.3.6	Muita menetelmiä motoristen taitojen tukemiseen	19
5.4	Menetelmäpakin synty	20
5.5	Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiaille	20
5.6	Yhteistyö päiväkodin kanssa	21
6	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	21
7	Opinnäytetyön arviointi	23
7.1	Menetelmäpakin arviointi	23
7.2	Opinnäytetyön itsearviointi	24
8	Pohdinta.....	24
	Lähteet	26

1 Johdanto

Opinnäytetyöni toteutetaan Vantaalla sijaitsevaan Pehtooriin päiväkotiin. Opinnäytetyö on muodoltaan toiminallinen ja toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena on tuottaa päiväkodille menetelmäpakki. Menetelmäpakin tarkoitus on olla varhaiskasvatushenkilöstön tukena toiminnan suunnittelussa sekä lapsen kehityksen havainnoimisessa. Menetelmäpakki keskittyy Pehtoorin päiväkodin toimintaympäristöihin ja niiden luomiin mahdollisuuksiin motoristen taitojen kehittämiseen. Sen tarkoituksena on herättää katsomaan yksinkertaiset toimintaympäristöt monipuolisena oppimisympäristönä, sillä liian helposti asioita saatetaan pitää itsestään selvyyksinä. Vaikka opinnäytetyö on muodoltaan toiminallinen, sen taustana tutkimuskysymyksenä on toiminut: Miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2 vuotiaan lapsen motorisia taitoja?

Opinnäytetyöraportin teoreettinen osuus alkaa opetushallituksen (2018) laatimista perusteista siitä millainen on varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri ja oppimisympäristö. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus eli menetelmäpakki on työkalu varhaiskasvattajille ja heidän täytyy kuitenkin olla tietoisia siitä, millainen oppimisympäristö on lapsen edun mukainen. Ymmärtääkseen lapsen motoristen taitojen kehitystä täytyy olla tieto myös lapsen kokonaisvaltaisesta kehityksestä, joten raportin alkupuolella käsitellään alle kolmevuotiaan lapsen kehitystä. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön teoreettinen osuus keskittyy alle kolmevuotiaan lapsen motoristen taitojen kehittämiseen. Raportin keskeiset käsitteet ovat fyysinen aktiivisuus varhaiskasvatuksessa, varhaisvuosien motoriset taidot sisältäen karkeamotoriset taidot sekä hienomotoriset taidot, leikki motoristen taitojen tukena sekä musiikki motoristen taitojen tukena.

Aikaisempia tutkimuksia ja erilaisia töitä liittyen lapsen kehitykseen löytyi runsaasti. Tutkimukset kuitenkin usein käsittelivät lapsen kehitystä kolmesta ikävuodesta ylöspäin. Koska tulevaisuudessa toivon työskenteleväni varhaiskasvatuksen opettajana alle kolmevuotiaiden ryhmässä, halusin rajata aiheen siihen ikäluokkaan kehittääkseni omaa ammattitaitoa. Motorisiin taitoihin minulla löytyi kiinnostusta, mutta teoreettinen osaaminen ei ollut kiinnostukseni kanssa samalla tasolla. Tämän takia halusin syventää omaa teoreettista osaamista, ja opinnäytetyön aihe on rajautunut täysin oman osaamisen ja kiinnostuksen mukaisesti. Lähdemateriaalia 1-2-vuotiaiden motorisen taitojen kehittymisestä löytyi hyvin rajallisesti, kuitenkin tästä huolimatta menetelmäpakin tekeminen oli itselleni toimivin tapa yhdistää teoriaa ja käytännön osaamista.

Uuden näkökulman tuomiseksi menetelmäpakkaa varten oli tehty taustakysely varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Kysely toteutettiin e-lomakkeena anonymiteettisuojan vuoksi.

Kyselylomakkeen kysymykset liittyivät lapsen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön sekä erilaisiin menetelmiin mitkä tukevat lasten motorisia taitoja. Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki rakentuu kokonaisuudessaan taustatiedon, teoreettisen osuuden sekä oman kokemuksen ympärille.

2 Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri ja oppimisympäristö

Varhaiskasvatuksessa lapsen oppimista pitää pystyä pedagogisesti perustelemaan. Työtapojen tulee olla sellaisia, jotka tukevat lapsen kehitystä ja oppimista. Kasvattajan täytyy tiedostaa vuorovaikutustilanteissa olevansa mallina lapsille, jonka kautta lapset oppivat yhteisön arvoja, tapoja ja asenteita. Kehittääkseen varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, vaatii se kasvattajalta pedagogisen johtamisen osaamista. Varhaiskasvatuksessa toimintakulttuuri on jatkuvasti muuttuvainen, jonka takia sitä pitää arvioida ja kehittää. Jotta lapsi pystyy oppimaan, kasvattajien on sitouduttava yhteisiin tavoitteisiin. Lapsen etu täytyy huomioida ensisijaisesti varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteuttaessa sekä kehittäessä. Etua täytyy tarkastella yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän näkökulmasta. Kasvattajien yhteinen sitoutuminen edistää arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Kasvattajien on hyvä yhdessä pohtia mitkä piirteet tuovat negatiivia vaikutteita toimintakulttuurin edistämiseksi. Kehittämistyössä on tärkeää arvostava, yhteisöä osallistava sekä luottamuksellinen vuorovaikutus. Kasvattajien lisäksi lapset ja huoltajat ovat mukana kehittämässä toimintakulttuuria. (Opetushallitus 2018, 28-29.)

Yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista on antaa lapselle turvallinen, kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja esteetön oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, välineitä ja käytäntöjä, jotka edistävät lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt tukevat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista ulottuvuutta. Oppimisympäristöjä suunniteltaessa otetaan huomioon lasten tarpeet ja niitä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhdessä lasten kanssa. Oppimisympäristöjen on tarjottava lapsille mahdollisuus uteliaisuuteen, oppimiseen, leikkiin, tutkimiseen, fyysiseen aktiivisuuteen, taiteelliseen ilmaisuun, erilaisia vaihtoehtoja, mieluisaa tekemistä, mahdollisuus vauhdikkaaseen liikkumiseen, peleihin sekä mahdollisuus rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Oppimisympäristöissä on oltava näkyvillä lasten ideat, leikit ja heidän tekemiään töitä. Oppimisympäristöissä on tarkoitus toteuttaa pedagogista toimintaa, jotka muuntuvat tarpeen mukaan. Kasvattajien täytyy osata havainnoida lasten kiinnostuksen kohteita, yksilöllisiä taitoja ja tarpeita. Oppimisympäristöissä toimitaan erikokoisissa ryhmissä joustavasti, jotta jokainen lapsi pystyy osallistumaan toimintaan ja vuorovaikutukseen. Turvallisuuden tunteen lapselle tuo yhteisesti sovitut säännöt ja kunnioittava ilmapiiri. Tällaisessa ilmapiirissä lapselle sallitaan kaikki erilaiset tunteet ja kasvattajat auttavat lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätylyssä. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä kehitetään edistämään myös lasten

yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, kielellistä kehitystä, kielitietoisuutta sekä kulttuurista moninaisuutta. Myös päiväkodin ulkopuolelle jäävät alueet, kuten luonto, pihat ja leikkipuistot toimivat lapsen oppimisympäristöinä varhaiskasvatuksessa. Nämä alueet tarjoavat erilaisia kokemuksia oppimisen, materiaalien ja monipuolisen leikin ja tutkimisen näkökulmista. Varhaiskasvatuksessa lapsilla tulee olla riittävästi erilaisia leikki- ja toimintavälineitä, joissa on huomioitu lapsen yksilöllinen tuen tarve. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä. (Opetushallitus 2018, 32-33.)

3 Alle kolmevuotiaan lapsen kehitys

Lapsen kasvu on nopeimmillaan varhaisessa iässä. Tällöin psyykinen kehitys kytkeytyy fyysiseen kasvuun sekä hermojärjestelmän rakenteisiin ja muutoksiin. Lapsen uusia tarpeita virittää lapsen kasvuympäristössä vanhempien tai varhaiskasvatuksen kanssa. Tukemalla lapsen omaa aktiivisuutta, edistetään lapsen kehitystä. Ensimmäisen elinvuoden aikana toisiin ihmisiin syntyy kiintymys- ja luottamussuhteet. Voimakkaimmin kehittyvät liikkeet ja esinehavainnot. Lapset alkavat jo varhaisessa iässä jäljittelemään aikuisen liikkeitä. Itseosaaminen edellyttää pitkäkestoista oppimista, johon lapsi tarvitsee aikuisen tukea. Tarpeisiin vastaaminen vahvistaa lapsen itsetuntoa, josta hän saa voimaa oppiakseen lisää. Alle kolmevuotiaat käsittelevät tunnetiloja herkästi ja voimakkaasti. Kehitys tapahtuu sosiaalisten suhteiden ja osallistumisen välityksellä. Alle kolmevuotiaat elävät koko kehollaan ja pitkään istuttaminen rasittaa lasten kehoja epäsuotuisalla tavalla. Lapset tunnustelevat ympäristöään kehonsa, tunteidensa ja mielensä kautta. Lapsen ympäristöä on muokattava lapsen kasvun tarpeen mukaisesti. Lapsen kasvu ja kehitys on aina yksilöllistä. (Siren-Tiusanen 2001, 15-16,18-19.)

Lapsen kuuluu saada hyväksyntää ja arvostusta, siihen kuka hän on ja samanaikaisesti heidän kuuluisi saada tukea elämässä selviytymiseen oman temperamenttinsa pohjalta. Tällöin ujoista ja syrjään vetäytyneistäkin voi kehittyä motorisesti taitavia liikkujia. Hyvällä vuorovaikutuksella opitaan tuntemaan lapsen omaa persoonaa, joka on myös avain lapsen itsetunnon kehittymiselle. (Siren-Tiusanen 2001, 21.) Pienen lapsen hyvä olo näkyy loputtomalla energialla ja uteliaisuudella. He tarvitsevat elämäänsä monipuolisesti vaihtelua kehittyäkseen ikätasoonsa nähden. Lapset ovat jatkuvassa liikkeessä ensimmäisten vuosien aikana. Ensimmäisten vuosien aikana tärkeää on oppia itsenäisten taitojen säätely perusasioissa, esimerkiksi itsenäinen ruokailu ja pukeminen ovat tärkeitä kehitysvaiheita. Varhaiskasvatuksessa oppiminen vahvistuu, sillä lapsi saa siellä vertaistukea ja mallia muilta lapsilta. Alle kolmevuotiaiden ryhmissä kasvattajan on oltava sataprosenttisesti läsnä kaikilla aisteillaan. Kasvattajan on tiedostettava ikätason taidot ja muokattava toimintaympäristöä auttaakseen lasta kehittymään. Ryömiäjät, konttaajat ja kävelemistä opettelevat tarvitsevat vapaan elinympäristön tutkiakseen sitä. (Siren-Tiusanen 2001, 25-29.)

Kehitysympäristöistä huolimatta varhaisvuosien motorisessa kehityksessä näkyy saman ikäisten lasten kanssa yhteisiä piirteitä yksilöistä riippumatta. Pystyasennon oppiminen ja kävely tapahtuu 1-3 vuoden iässä. Tällöin lapsen liikkumisalueensa laajenee ja lapsi oppii perusliikuntamuotoja kuten kävely, juokseminen, hyppääminen, tasapainoilu, ryömiminen, kieriminen, työntäminen, vetäminen, roikkuminen, tasapainoilu, kantaminen, nouseminen, heittäytymisyrietykset sekä kiinniottamisen ensiyrietykset. 1-2 vuotiailla liikkuminen on vielä laajaa ja toiminnassa ilmenee myötäliikkeitä. Esimerkiksi kävelyä harjoitellessa tasapainoa ylläpidetään ylös kohotettujen käsien voimalla. Liikkeiden peruskaava on jo opittu, mutta liikkuminen on vielä kulmikasta ja epävakaata. Tämä johtuu siitä, että koordinaatiokyvyt eivät ole tarpeeksi kehittyneet. Lapsi ei vielä ole oppinut annostelevaan ja ohjaamaan fyysisiä voimiaan. Pieni lapsi on spontaanisti aktiivinen ihminen, joka elää täydessä kosketuksessa fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöönsä. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 54.)

4 Fyysinen aktiivisuus varhaiskasvatuksessa

Lapsia koskevilla asioilla on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. On huomioitava, että jokainen lapsi on erilainen ja silti yhdenvertainen. Aikuisen velvollisuus on tukea lapsen kasvua ja kehitystä lapsen omaan tahtiin huomioiden lapsen terveys ja hyvinvointi. Aikuisen täytyy tunnistaa lapsen yksilölliset tarpeet ja toiveet. Lapsella on oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi niin lapsiryhmässä kuin omana itsenään. Lapsen toiveet ja ajatukset on huomioitava lapsen kehitystason mukaisesti. Lapselle leikki on olennainen osa elämää. Lapsi saa leikistä iloa ja mielihyvää ja leikin kautta on mahdollista lisätä lapsen fyysistä aktiivisuutta. Lapsella on oikeus kehittää taitojaan, itsetuntoaan ja itseluottamustaan kaikessa toiminnassa. Lapsi oppii tutkien, kokeillen, yrittäen ja erehtyen. Lapselle on luonteenomaista vaihdella asentoa liikkuaessa, leikkiessä ja touhuttaessa. Varhaiskasvatuksessa lasten fyysinen aktiivisuus on suurimmillaan ohjattujen, liikuntaa sisältävien sääntöleikkien aikana sekä omaehtoisen vapaan leikin aikana. Liikkuminen helpottaa lapsen oppimista, sillä fyysinen aktiivisuus virkistää ja herkistää kaikki aistit opeteltavaan asiaan sekä parantaa keskittymiskykyä ja lisää lasten sitoutumiskykyä. Liikunta varhaiskasvatuksessa on jokaisen lapsen oikeus. Varhaiskasvatuksen henkilöstö suunnittelee lapsen toimintaa siten, että lapsella on mahdollisuus saavuttaa fyysisen aktiivisuuden suositukset varhaiskasvatuksessa. Lapset ulkoilevat päivittäin ja henkilöstö rohkaisee lapsia fyysisesti aktiivisiin leikkeihin luomalla monipuoliset ja innostavat toimintaympäristöt. Lapsille tarjotaan ohjattua toimintaa ja mahdollisuuksia liikkua eri tavoin ja eri välineillä. Lapsi saa käyttää myös omaehtoiseen leikkiin liikkumiseen innostavia monipuolisia välineitä. Ohjattua liikuntaa varhaiskasvatuksessa toteutetaan lapsiryhmän kanssa viikoittain sekä yksittäisten lasten kanssa päivittäin. Ohjattu toiminta suunnitellaan lasten kiinnostusten ja tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa liikunta on luonteva osa jokapäiväistä arkea. 2016 vuoden liikuntasuosituksen tavoitteena varhaiskasvatuksessa on, että lapset pääsevät

päivittäin ulos touhuamana vähintään kahdeksi tunniksi. Lapselle täytyy antaa tilaa ja aikaa fyysisesti aktiivisiin leikkeihin. Lasten toimintaympäristöjä muokataan yhdessä lasten kanssa heille suotuisaksi. Ulkoilun aikana lapsia houkutellaan liikunnallisiin sääntöleikkeihin. Lapsia kehuaan, kannustetaan ja heille annetaan positiivista palautetta myös liikuntaleikkien yrityksistä. Jokaisella lapsella on oikeus ohjattuun liikuntahetkeen päivittäin. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasta oppimaan käyttämään koko kehoaan ja liikkumista myös muun oppimisen välineenä. Mielikuvien hyödyntäminen tukee lasta oppimisessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

4.1 Varhaisvuosien motoriset taidot

Tasapainoinen elämä lapsella tarkoittaa monipuolisia mahdollisuuksia toteuttaa leikin ja liikkumisen tarvetta. Lapsella kuuluisi joka päivä olla paljon erilaista liikkumista ja leikki, viikoittaiset irralliset jumppahetket eivät ole riittäviä varhaisvuosien iässä. Kasvattajan täytyy osata luovasti muokata päiväkodin ahtaitakin tiloja monipuoliseen liikkumiseen. Liikunta- ja leikkihetkien on tapahduttava lähiympäristössä ja lähiympäristön ulkopuolella. Pienet lapset kuljettavat paljon edestakaisin leluja ja kävelevät jatkuvasti paikasta toiseen, joten liikkumisen rajoittaminen on haitaksi lapsen kasvulle ja kehitykselle. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 15-16.) Varhaisvuosien kehittävässä ohjauksessa on tarkoitus eläytyä pienten lasten maailmaan ja elää heidän kanssaan yhdessä mielenkiintoista elämää. Monet tärkeät asiat elinikäisen oppimisen kannalta tapahtuvat jo varhaisvuosina. Pienten lasten maailmassa oppimista ennen tulee ilo ja mielekkäys tekemiseen. Paras keino pienten lasten kanssa synnyttää oppimisen halua on leikin ja kokeilemisen kautta. Oppimista rikastuttaakseen aikuisen on uskalduttava heittäytyä leikkimaailmaan ja sen rakentamiseen. (Karvonen ym. 2003, 17-18.)

Motoristen taitojen kehittymistä hahmottaa dynaamisten systeemien teoria. Uuden oppimiseen liittyy aina aineksia aikaisemmista tapahtumista ja samaan aikaan perustetaan oppimisen edellytyksiä myöhemmälle. Motorinen kehitys on hierarkkista kehitystä. Esimerkiksi kävelyä oppivalla lapsella liittyy siihen omaksuttavia taitoja kuten ryömiminen, konttaaminen, seisomaan oppiminen. Hierarkkiseen etenemiseen kuuluu se, että lapsen on osattava tietty taito ennen siirtymistä seuraavalle tasolle. Uudet taidot usein syntyvät nopeassa tahdissa ennemmin kuin hitaina yhteen liittymisinä. Dynaamisten systeemien teoria näyttää motorisen kehityksen ennemmin todennäköisyyksinä ja mahdollisuuksina kuin kiinteinä tuloksina. Dynaamisten systeemien teoria on myös havainnollistanut miten jokin suhteellisen pienenä ja epäolennaisena pidetty tekijä on saattanut olla hyvinkin merkittävä tekijä laajemman psyykkisen kehityksen käynnistämisessä. Dynaamisten systeemien ajattelu on myös avannut uudenlaisen tavan tulkita samaikäisten lapsien kehitystä ja lasten yksilöllisistä eroista. Esimerkiksi lapset, joilla on matalat energiatasot ja kookkaat raajat, joutuvat oppimaan erilaisen sopeutumisstrategian, kuin lapset, joilla on hyvät energiantasot ja pienet raajat. Ydin lasten motoriseen kehitykseen on lasten itseohjelmoitava tutkiva toiminta, lapsen oma kekseliäisyys ja

löytämisen ilo. (Karvonen ym. 2003, 36-37.) Dynaamisten systeemien teorian perusasioita ovat siis selittää uuteen siirtymistä, kehityksen prosessinomaisuutta sekä hierarkkisuutta. Teorian on tarkoitus auttaa ymmärtämään, että jokaisella lapsella on oma yksilöllinen kehitystapah-tuma ja tapahtumat usein syntyvät spurttimaisena oppimisena. Uusi motorinen kehitys syntyy aiemmin opituista osatekijöistä. Liikkumiskyvyt tukevat psyykkistä kehitystä käynnistäviä ko-kemuksia. Motorinen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksena ympäristön ja elimistön biologisten tekijöiden välillä. (Karvonen ym. 2003, 41.)

4.1.1 Varhaisvuosien karkeamotoriset taidot

Brickerin (2004, 5) laatiman varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma arviointimenetel-män mukaan alle kolmevuotiaan karkeamotoriikan taitoja voidaan arvioida neljältä eri osa-alueelta. Karkeamotoristen taitojen edistymistä havainnoidaan taitojen ja toimintojen jatku-vana saavuttamisena. Karkeamotorinen kehitys huipentuu lapsen taitoon säilyttää tasapaino ja asento, sekä kykyyn omaksua asentojen vaihtamista.

Ensimmäinen osa-alue sisältää liikkeitä ja liikkumista päin- ja selinmakuulla. Tavoitteena on osata hallita kääntymistä ja kehon eri osien liikkumista. Ensimmäisen osa-alueen ensimmäisen päätavoitteena on kääntää päätä, liikuttaa käsivarsia ja potkia jaloilla. Liikkeiden on tarkoi-tus olla toisistaan riippumattomia. Aikuinen tukee tässä tavoitteessa lasta kiinnostavilla esi-neillä ja liikuttaa esineitä vähitellen lapsen näkökentässä. Lapsen ei kuuluisi kääntää jatku-vasti päätään toiselle puolelle enemmän kuin toiselle puolelle. Raajojen ei kuulu olla jäykästi ojennettuina eikä lapsen pitäisi liikuttaa vain toista raajaa toista enemmän. (Bricker 2004, 27.) Ensimmäisen osa-alueen toinen päätavoite käsittelee vaiheittain kääntymistä päinma-kuulta selinmakuulle ja selinmakuulta päinmakuulle. Päätavoitteena on kääntyä siten, että lapsi siirtää painon kyljelle joko pää, olkapää tai lantio edellä. Aikuinen tukee tavoitteessa siirtämällä lapsen mielenkiintoa herättäviä esineitä lapsen yli ja lapsen ulottuvilta. Näin ai-kuinen pystyy havainnoimaan lapsen kykyä kääntyä. Kääntyessä lapsen selän ei pitäisi kaareu-tua tai pään ojentua taaksepäin. Jalkojen ei kuulu mennä ristiin eikä käsivarsien kuulu jäädä jatkuvasti vartalon alle. Lapsen pitäisi pystyä kääntymään molempiin suuntiin. (Bricker 2004, 29.) Ensimmäisen osa-alueen kolmas päätavoite käsittelee eteenpäin konttaamista vuorotah-dein. Päätavoitteena on, että lapsi liikkuu vähintään kaksi metriä käsien ja polvien varassa. Lapsi siirtää vastakkaista kättä ja jalkaa. Painon on tarkoitus olla käsien ja polvien varassa. Aikuinen kannustaa konttaamisessa ja houkuttelee lasta liikkumaan häntä mielenkiintoisen esineen luokse. Vatsan ei kuulu koskea lattiaan. (Bricker 2004, 31.)

Toinen osa-alue sisältää tasapainon istuessa. Toisen osa-alueen ensimmäinen päätavoite käsit-telee tasapainoisen istuma-asennon löytämistä. Tavoitteena on, että lapsi siirtyy eri asen-noista tasaiselle pinnalle istuma-asentoon ilman tukea. Aikuinen havainnoi leikin kautta lap-sen kykyä toimia, ilman että ohjaa lasta istumaan jalkojen väliin. (Bricker 2004, 35.) Toisen

osa-alueen päätavoitteena on tuoliin istuminen ja tuolista ylösnouseminen. Tavoitteessa on huomioitava lapselle sopiva ympäristö. Eli lapsen on tarkoitus toteuttaa toimintaa lapselle sopivaan tuoliin. (Bricker 2004, 38.)

Kolmas osa-alue sisältää tasapainoa ja liikkumista seisten sekä kävellessä. Kolmannen osa-alueen ensimmäinen päätavoite käsittelee kävelyä esteitä väistäen. Aikuinen seuraa lapsen kykyä kävellä väistellen ympäristössä olevia esteitä kuten pöytää, tuolia ja hyllyjä. Aikuinen voi myös tahallisesti laittaa lapselle esteitä kuten leluja ja ihmisiä, jonka jälkeen havainnoida lapsen kykyä reagoida niihin ilman tukea. (Bricker 2004, 40.) Kolmannen osa-alueen toinen päätavoite käsittelee kumartumista ja sitä, miten lapsi pääsee takaisin seisoma-asentoon ilman tukea. Tavoitteena on, että lapsi kumarruttuaan tai kyykistyttyään pääsee istumatta tai tuketumatta lattiaan takaisin tasapainoiseen seisoma-asentoon. Tukeakseen tavoitetta aikuinen voi esimerkiksi laittaa lasta kiinnostavan esineen lattialle ja kannustaa nostamaan se ylös. (Bricker 2004, 42.) Kolmannen osa-alueen kolmas päätavoite on portaiden kulkeminen ylös ja alas. Tavoitteena on, että lapsi kulkee portaat ilman tukea tai tukeutuen portaiden kaiteeseen tai seinään. Aikuinen voi kannustaa lasta kulkemaan portaita laittamalla esimerkiksi esineen portaiden ylä- tai alapäähän ja kannustaa lasta hakemaan esine. Portaat lapsi voi kulkea askelman kerrallaan tai vuorotahtia. (Bricker 2004, 45.)

Neljäs osa-alue käsittelee taitoja leikkiessä. Neljännen osa-alueen ensimmäinen päätavoite on eteenpäin hyppääminen. Tavoitteena on hypätä eteenpäin jalat yhdessä. Lapsen kanssa voi harjoitella hyppäämistä laittamalla lapsen eteen pitkän ohuen esteen, jonka yli on tarkoitus päästä. Aikuinen kannustaa lasta positiivisella tavalla hyppäämään yli. Neljännen osa-alueen toinen päätavoite on polkea ja ohjata kolmipyöräistä. Tavoitteena on, että lapsi ohjaisi ja polkisi kolmipyöräistä vähintään puolitoista metriä. Aikuinen voi kannustaa lasta ajamaan häntä itseään kohden. Aikuinen tukee lasta oikeaoppiseen istuma-asentoon ja jalkojen laittoon polkimille. (Bricker 2004, 47-48.) Neljännen osa-alueen kolmas päätavoite on juokseminen esteitä väistäen. Aikuinen voi rakentaa lapselle esteradan ja näyttää juosten esimerkkiä siitä, kuinka se tulisi kulkea. Esteradat voivat olla rakennettu tavallisista ympäristöstä löytyvistä esineistä kuten pöydästä ja tuolista tai sitten käyttäen liikuntavälineitä. Neljännen osa-alueen neljäs päätavoite on kiinniottaminen, potkaiseminen sekä heittää ja vierittää palloa tai muuta sopivaa esinettä. Lapsen kanssa voidaan harjoitella, miten saadaan esimerkiksi pallo maaliin heittämällä, potkaisemalla tai vierittämällä. (Bricker 2004, 50-51.) Neljännen osa-alueen viides päätavoite on kiivetä ylös ja alas leikkivälineitä pitkin. Tavoitteena on kiivetä ylös ja alas tikkaita pitkin, liikkua ylös ja alas kaltevia tasoja pitkin sekä liikkua esteiden ali, yli ja läpi. Leikkivälineinä voi olla esimerkiksi liukumäki, kaltevat tasot, esterata, tunneli, tynnyri, kiipeilyteline ja ryömimisputki. Aikuinen rohkaisee lasta käyttämään erilaisia leikkivälineitä ja voi tarvittaessa näyttää esimerkkiä. Lapsen on kuitenkin tarkoitus suoriutua näistä itsenäisesti. (Bricker 2004, 52.)

4.1.2 Varhaisvuosien hienomotoriset taidot

Brickerin (2004, 5) arviointimenetelmän mukaan alle kolmevuotiaan hienomotorisia taitoja voidaan arvioida kahdelta eri osa-alueelta. Hienomotorisissa taidoissa arvioidaan yläraajojen ja käsien toimintaa ja liikeitä, jotka toimivat perustana esimerkiksi syömiseen ja pukemiseen tarvittaviin taitoihin.

Ensimmäinen osa-alue käsittelee esineiden tavoittelemista, tarttumista ja otteen irrottamista. Ensimmäisen osa-alueen ensimmäinen päätavoite on viedä kädet yhtä aikaa vartalon keskilinjaan. Aikuinen voi tukea lasta tuomalla esineen lapsen näkökenttään lapsen vartalon keksilinjaan. Aikuinen havainnoi lapsen kykyä tuoda molemmat kädet yhtä aikaa vartalon keskilinjaan. Ensimmäisen osa-alueen toinen päätavoite on viedä kaksi esinettä yhteen vartalon keskilinjassa tai sen lähellä. Aikuinen voi antaa lapselle kaksi lapsen mielestä mielenkiintoista esinettä ja kannustaa lasta laittamaan ne yhteen. Tavoitteena on saada kaksi eri esinettä yhteen, niin että ne kohtaavat vartalon edessä keskilinjalla tai sen lähellä. (Bricker 2004, 10-11.) Ensimmäisen osa-alueen kolmas päätavoite on tarttua esineeseen peukalolla, etusormella ja keskisormella. Tavoitteena on, että lapsi tarttuu jommallakummalla kädellä esineeseen ja lapsi pitelee esinettä sormin eikä tue esinettä kämmenellä. Aikuinen antaa esineen lapsen ulottuville ja havainnoi lapsen itsenäistä kykyä tarttua esineeseen peukalolla, etusormella ja keskisormella. (Bricker 2004, 13.) Ensimmäisen osa-alueen neljäs päätavoite on tarttua etusormen ja peukalon pinsettioitteella herneen kokoiseen esineeseen tukeutumatta käsivarteen tai käteen. Tavoitteena on, että lapsi ei tue esinettä kämmentä, käsivartta, tai kättä vasten. Lapsella on oltava sellainen asento, missä hän pääsee vapaasti liikuttamaan käsiään. (Bricker 2004, 15.) Ensimmäisen osa-alueen viides päätavoite on asettaa jommallakummalla kädellä esine toisen esineen päälle ja irrottaa ote. Tavoitteena on asettaa esineet kohdakkain toisen päälle, tasapainottaa ja päästää irti ilman esineen putoamista. Esimerkiksi palikoiden laittaminen päällekkäin on hyvä keino havainnoida lapsen taitoja. Aikuinen voi tarvittaessa näyttää esimerkkiä esineiden pinoamisessa. (Bricker 2004, 17.)

Toinen osa-alue käsittelee hienomotoristen taitojen toiminnallista käyttöä. Toisen osa-alueen ensimmäinen päätavoite on kiertää rannetta vaakatasossa. Tavoitteena on, että lapsi kääntää esinettä tai jotakin esineen osaa kiertämällä jompaakumpaa rannetta vaakatasossa. Esimerkiksi kiertää purkin kannen auki tai kääntää vesihanaa. Aikuinen voi tarvittaessa näyttää esimerkkiä, kuitenkin tarkoituksena on, että lapsi toimii itsenäisesti. Toisen osa-alueen toinen päätavoite on koota esine, joka vaatii osien yhdistelemistä. Tavoitteena on, että lapsi kokoaa esineen tai lelun laittamalla osia yhteen. Esimerkiksi palapelin tekeminen tai legojen rakentelu on hyvä keino päästä tähän tavoitteeseen. Toisen osa-alueen kolmas päätavoite on käyttää ja käynnistää esineitä painamalla niitä etusormella. Tavoitteena on, että lapsi osaa käynnistää tai käyttää esineitä jommankumman käden ojennetulla etusormella. Aikuinen kannustaa lasta esimerkiksi leikkimään lelulla, jossa on painike. Esimerkiksi näppäinpuhelin,

lelupiano ja leikkikassakone. Toisen osa-alueen neljäs päätavoite on piirtää mallista yksinkertaisia muotoja. Tavoitteena on, että muoto muistuttaa aikuisen piirtämää mallia. Aikuinen piirtää yksi kerrallaan erilaisia yksinkertaisia muotoja, kuten risti ja neliö. (Bricker 2004, 19-22.)

4.2 Leikki motoristen taitojen tukena

Leikki on lapselle luonteenomaista, jossa he ihmettelevät ja tutkivat ympärillään olevia asioita. Lapset käsittelevät omia tuntemuksiaan leikin kautta. Leikin kautta lapset ylittävät tavallisen käyttäytymisensä ja ikänsä normaalin kehitystason. Leikin kautta opettamisella ja ohjaamisella on syvälinen merkitys lapsen oppimiselle ja kehitykselle. Leikissä oleellista on kuvitteelliset tilanteet, altistuminen säännöille, vapautuminen tilanteiden rajoituksista sekä roolien määrittely. Leikki yhdistää lapsia keskenään sekä lapsia ja aikuisia yhteiseen toimintaan. Leikillä on merkitys lapsen koko kehitykseen. Leikin merkittävä ominaisuus on tapahtumien monitasoisuus. Leikki on tukemassa lapsen motivaatiota ja tarpeiden kehitystä. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 66-67.) Ensimmäisten ikävuosien aikana lapsi muodostaa spontaanistakin liikunnasta leikin. Samaan aikaan se voi sisältää toistoja, mielikuvia, ääntelyä, puhetta sekä lauleskelua. Leikeissä opitaan myös erialisten esineiden käsittelytaitoja. Leikki sisältää myös iloa, riemua ja jännitystä. Perusliikuntataidot saavat leikeissä harjoitusta, sillä niihin usein sisältyy muun muassa juoksemista, kävelyä, heittämistä ja hyppimistä. Lisäksi leikissä kehittyvät myös kestävyys, nopeus ja liikkuvuus. Erilaisiin liikuntaleikkeihin voi sisällyttää tasapainon, reaktiokyvyn, rytmikyvyn sekä kehontuntemuksen harjoituksia. Liikuntaleikkien kautta lapsi myös oppii erilaisia käsitteitä, alkeellisia sääntöjä, vuoron odottamista, yhteistyön merkitystä, keskittymiseen liittyviä taitoja, muistamista ja itsehallinnan taitoja. Lapsen olisi hyvä saada elämyksiä isoissa tiloissa liikkumisesta, kuitenkin myös pienissä tiloissa on mahdollista toteuttaa monenlaisia liikunnallisia leikkejä. Esimerkiksi erilaiset musiikki- ja laululeikit kiinnostavat lapsia kaikissa ikävaiheissa. Leikin voi sisällyttää erilaisiin teemoihin ja menetelmiin. (Karvonen ym. 2003, 137- 138.)

4.3 Musiikki motoristen taitojen tukena

Musiikillinen liikkuminen antaa mahdollisuuden musiikista nauttimiseen, musiikkiin eläytymiseen, yhteiseen toimintaan, ilmaisuun, rentoutumiseen sekä onnistumisen kokemuksiin. Oppiminen musiikin kautta tapahtuu ensisijaisesti oman kokemuksen ja näiden tiedostamisen kautta. Musiikin kautta oppii parhaiten, kun musiikin ja liikkeen laadut kohtaavat toiminnassa. Musiikilliset toiminnot aktivoivat ja integroivat lapsen havainnoinnin, aistimisen ja liikkeen yhdistävään toimintaan ilman useita suullisia ohjeita. Musiikin ja liikkeen yhdistäminen usein edellyttää heittäytymistä ja leikkimieltä. Musiikilliset ja liikunnalliset leikit tukevat nopeaa kommunikointia musiikin, ajattelun ja toiminnan välillä. Musiikkiliikunta aktivoi koko kehon ja mielen. (Juntunen 2010a, 13.) Lapsen kanssa liikettä voidaan säestää omalla äänellä

tai soittaen. Säestäminen tukee lapsen musiikin ja liikkeen yhteyttä. Hyviä lähtökohtia lapsen musiikin ja liikkeen yhdistämiseen ovat lapselle tutut tavat liikkumiselle, kuten taputtaminen, käveleminen, juokseminen ja hyppiminen. Musiikki kehittää lapsen kehollisia taitoja ja erilaisien liikkeiden kautta hahmottaa ympärillään olevaa tilaa. Esimerkiksi musiikkileikkien kautta voidaan hahmottaa mikä on ylhäällä ja alhaalla tai edessä ja takana. Kuulo- ja näköaistin kautta lapsi saa myös rytmisiä kokemuksia. (Juntunen 2010b, 44.)

5 Toiminnallinen opinnäytetyö

Kehittämistutkimustyö alkaa samalla tavoin kuten muutkin tutkimustyöt, eli perehtymällä tutkittavaan ilmiöön ja teoreettiseen viitekehykseen. Kirjallisuuteen perehtyminen tukee kirjoittajaa ymmärtämään tutkimaansa ilmiötä ja auttaa mahdollisesti löytämään tutkimusilmiön ongelmaan osaratkaisuja sekä tuo tukea opinnäytetyön kirjoittamiseen. Tutkimusta ei kuuluisi tehdä vain tutkimuksen vuoksi, vaan siitä pitäisi olla hyötyä ja merkitystä alalla, johon tutkimus tehdään. Kehittämistyön alkaessa opinnäytetyön tekijällä pitää olla suunnitelma opinnäytetyön tekemisestä. Suunnitelmien ja ennakkovalmisteluiden jälkeen alkaa kenttävaihe, jolloin kehittämistyö käynnistetään. Opinnäytetyö perustuu kenttätutkimuksen tuloksena syntyvään kehittämistyön aineistoon. (Kananen 2012, 47-48.)

Opinnäytetyöni lähti alun perin liikkeelle tutoropettajan kanssa käydyissä ohjauskeskusteluissa omista mielenkiinnon kohteista. Opinnäytetyön ensiaskeleet kuitenkin syntyivät harjoittelun aikana, joka liittyi varhaiskasvattajan opettajan kelpoisuuteen. Ideasta huolimatta opinnäytetyön kokonaisrakenne lähti liikkeelle päiväkodin oppimisympäristöistä. Harjoittelun päättyttyä ja opinnäytetyöprosessin aloitettuani olin yhteydessä päiväkodin johtajaan, jonka kanssa sovimme opinnäytetyön kokonaisuudesta ja siihen liittyvistä osatekijöistä kuten yhteydenpidosta ja aikataulusta.

5.1 Opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin aiheen valinnalla ja opinnäytetyön opintojaksolla. Opintojaksolla käydään läpi aiheanalyysi, opinnäytetyön prosessi kokonaisuudessaan ja opinnäytetyösuunnitelman esittäminen. Opinnäytetyöprosessia voi jatkaa vasta, kun opettaja on hyväksynyt opinnäytetyösuunnitelman. Opettajan hyväksyttyä suunnitelman tein sopimuksen opinnäytetyön toteuttamisesta 17.10.2019 työelämäneustajan kanssa. Opinnäytetyön tekemiseen tarvitsin tutkimusaineistoa varhaiskasvatuksen henkilöstöltä. Koska tutkimusaineistoa kerättiin Vantaan kaupungin päiväkodilta, tarvitsin tutkimusluvan Vantaan kaupungilta ennen tutkimusaineiston keruuta. Hain tutkimuslupaa (Liite 1) marraskuussa 2019 ja tutkimuslupa myönnettiin (Liite 2) marraskuussa 2019. Tutkimuslupahakemukset ovat opinnäytetyön liiteosiossa. Oman yksityisyydensuojani vuoksi henkilökohtaiset tiedot liitteessä (Liite 1) on sensuroitu.

Tutkimuslupa hakemuksen jälkeen tuotin varhaiskasvatushenkilöstölle kyselyn (Liite 3) päiväkodin toimintaympäristöjen mahdollisuuksista 1-2-vuotiaiden motoristen taitojen kehityksen tukemiseen. Lähetin kyselyn joulukuussa 2019 päiväkodin johtajalle, joka välitti kyselyn eteenpäin henkilöstölle. Aikaa vastata kyselyyn oli 19.1.2020 asti. Opinnäytetyön teoreettista viitekehystä aloin kirjoittaman syksyn 2019 aikana, mutta muiden opintojen ja kevään 2020 harjoittelun takia kirjoittaminen kokonaisuudessaan painottui loppukevälle 2020. Teoreettisen viitekehysten sekä tutkimuksen aineiston analysoinnin myötä syntyi motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakin (Liite 4) kokonaisuus. Menetelmäpakin valmistuttua varhaiskasvatuksen henkilöstöltä pyydettiin päiväkodin johtajan kautta sähköpostin välityksellä palautetta ja kehitysehdotuksia huhtikuun 2020 aikana.

5.2 Menetelmäpakin taustakysely

Tutkimusotteen ja siihen käytettävien menetelmien pitää tavoittaa tutkimuskohteena oleva ilmiö. Tämä mahdollistaa tutkimusotteen valinnan ongelmalähtöiseksi. Pääsääntönä valinnalle on, että mitä vähemmän tutkittavasta ilmiöstä tiedetään, sitä todennäköisemmin tutkimusmenetelmänä toimii kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen sekä mielekkään tulkinnan antaminen. Kvalitatiiviseen tutkimukseen ei ole tarkkaa menetelmällistä viitekehystä ja ohjeistusta kuten kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen. Tutkimuksen aikana voidaan joustavasti palata prosessin eri vaiheisiin. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ei tuota yhtä objektiivista näkemystä, sillä tulkinta ja tulos riippuvat tutkijasta. (Kananen 2012, 29-30.)

Opinnäytetyöni on muodoltaan toiminnallinen, jonka lopputuloksena on opas. Jotta pystyin tuomaan uudenlaista näkökulmaa, hyödynsin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää taustoittamaan nykyisen varhaiskasvatushenkilöstön ajatuksia siitä, millä silmin työntekijät näkevät oman toimintaympäristönsä. Koska kvalitatiivista tutkimusmenetelmää on käytetty taustatyön tekemiseen, näyttäytyy se pienessä roolissa opinnäytetyöprosessin kokonaisuudessa. Tiedonkeruuseen käytin kyselylomaketta (Liite 3), joka oli toteutettu e-lomakkeella. Koin e-lomakkeen käytännöllisemmäksi valinnaksi, kuin esimerkiksi haastattelun. Ajattelin e-lomakkeen olevan nopein vaihtoehto, sillä omien kokemusten kautta tiedän, että varhaiskasvatus on toisinaan hyvinkin hetkistä. Lisäksi ajattelin e-lomakkeen myötä saavani rehellisiä vastauksia, kun vastaukset voi kertoa anonyymina. Laadullisen tutkimuksen tutkimuskysymyksenä oli: Miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2 vuotiaan lapsen motorisia taitoja? Muut kysymykset liittyivät lapsen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön sekä erilaisiin menetelmiin mitkä tukevat lasten motorisia taitoja. Vastausvaihtoehtoina toimi valmiiksi tehty arviointiasteikko, johon oli mahdollisuus täydentää vastaustaan omin sanoin sekä avoimet kysymykset.

5.3 Taustakyselyn tulokset

Vastauksia tuli neljä kappaletta. Vastanneet henkilöt toimivat ryhmässä joko varhaiskasvatuksen opettajana, varhaiskasvatuksen lastenhoitajana, varhaiskasvatuksen avustajana, varhaiskasvatuksen sijaisena tai ei missään edellä mainituissa rooleissa. Kaikki vastaajat eivät ole vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Kyselyyn vastanneiden valmiudet lapsen motoristen taitojen tukemiseen koulutuksen näkökulmasta ovat olleet erilaiset. Osa vastasi tarkennettuna oman koulutuksen, mutta pienen otannan takia niitä ei mainita tässä erikseen anonymiteettisuoja vuoksi. Koulutuksesta saatuja valmiuksia lasten motoristen taitojen tukemiseen koettiin olevan melko vähän käsitelty aihe omissa opinnoissa tai on saatu opetusta ja vinkkejä eri ikäisten lasten liikuntaan 1-6 vuotiaille.

5.3.1 Fyysinen oppimisympäristö

Motoristen taitojen kehittämismahdollisuudet ryhmätilassa koettiin olevan kohtalaiset, hyvät tai vähäiset mahdollisuudet. Jumppasalin puute talossa vaikutti vastausvaihtoehtoihin. Ryhmät käyttävät esimerkiksi nukkaria eli lepoaunonetta liikunnassa Motoristen taitojen kehittämismahdollisuudet aulassa koettiin olevan hyvät tai kohtalaiset mahdollisuudet. Pitkät käytävät mahdollistavat erilaiset liikuntatavat. Motoristen taitojen kehittämismahdollisuudet eteisessä koettiin olevan kohtalaiset tai vähäiset mahdollisuudet. Wc-tiloissa motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia pidettiin vähäisinä tai kohtalaisina mahdollisuuksina. Piha-alueella motoristen taitojen kehittämismahdollisuudet koettiin olevan loistavat tai hyvät mahdollisuudet. Vastauksiin vaikuttivat kiipeilytelineet ja juoksemisen mahdollistamien pihalla sekä kivien ja mäkien puute, josta saisi lisäharjoitusta. Motoristen taitojen kehittämismahdollisuudet päiväkodin lähiympäristössä koettiin olevan loistavat tai hyvät mahdollisuudet. Vastauksiin vaikuttivat retki mahdollisuudet lähimetsään ja leikkipuistoihin.

5.3.2 Psykkinen oppimisympäristö

Ryhmätilassa sekä aulassa kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen koettiin olevan kohtalaiset tai selkeät vaikutukset. Eteisessä sekä wc-tiloissa kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen koettiin olevan kohtalaiset vaikutukset. Kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen pihalla koettiin olevan vähäiset tai kohtalaiset vaikutukset. Kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen lähiympäristössä koettiin olevan selkeät tai kohtalaiset vaikutukset.

5.3.3 Myönteinen tukeminen motoristen taitojen kehityksessä

Päiväkodissa lasta tuetaan motoristen taitojen kehityksessä kannustamalla esimerkiksi puke- mis- ja siirtymätilanteissa. Ohjatuilla tuokioilla on hyväksyvä ja kannustava asenne. Lasta kannustetaan kokeilemaan erilaisia juttuja ja annetaan itse yrittää. Turhat kiellot jätetään

pois. Motorisia taitoja tuetaan rohkaisemalla, mallintamalla sekä onnistumisista ja yrityksistä yhdessä iloitsamalla. Kaikessa toiminnassa tulee huomioida myös motoristen taitojen kehittyminen ja lapselle pitää muistaa antaa positiivista palautetta.

5.3.4 Sosiaalinen oppimisympäristö

Leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen ryhmätilassa koettiin olevan hyvät, loistavat sekä kohtalaiset mahdollisuudet. Leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen aulaan koettiin olevan hyvät, loistavat tai kohtalaiset mahdollisuudet. Leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen eteisessä koettiin olevan hyvät, kohtalaiset tai loistavat mahdollisuudet. Wc-tiloissa ei koettu olevan mahdollisuuksia motoristen taitojen tukemiseen leikin kautta tai mahdollisuudet koettiin kohtalaisina. Leikin antamia mahdollisuuksia motoristen taitojen tukemiseen piha-alueella koettiin olevan hyvät, loistavat tai kohtalaiset mahdollisuudet. Leikin antamat mahdollisuudet päiväkodin lähiympäristössä koettiin olevan hyvät tai kohtalaiset mahdollisuudet.

5.3.5 Musiikki motoristen taitojen tukena

Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen ryhmätilassa koettiin olevan kohtalaiset, hyvät sekä loistavat mahdollisuudet. Liikuntasalin puute vaikutti vastausvaihtoehtoin. Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen aulaan koettiin olevat vähäiset, kohtalaiset tai loistavat mahdollisuudet. Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen eteisessä koettiin olevan kohtalaiset tai vähäiset mahdollisuudet. Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen wc-tiloissa koettiin olevan loistavat, vähäiset sekä kohtalaiset mahdollisuudet. Erilaiset laulut ja lorut vaikuttivat vastausvaihtoehtoin. Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen piha-alueella koettiin olevan kohtalaiset tai loistavat mahdollisuudet. Musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen päiväkodin lähiympäristössä koettiin olevan vähäiset tai kohtalaiset mahdollisuudet.

5.3.6 Muita menetelmiä motoristen taitojen tukemiseen

Päiväkodissa liikunnallisina menetelminä lasten motoristen taitojen kehitykseen käytetään liikuntaleikkejä, tempuratoja, haastamalla eri arjen tilanteissa esimerkiksi menemällä esteiden yli tai ali. Liikunnallisina menetelminä käytetään myös jumpparataa, tenavajoogaa, musiikkiliikuntaa ja tanssia. Siirtymätilanteissa motorisia taitoja tuetaan esimerkiksi liikkumalla jollain tietyllä tavalla. Motoristen taitojen kehittymistä tukevat myös pukeminen ja askarteleminen.

5.4 Menetelmäpakin synty

Kyselylomakkeen vastauksia on hyödynnetty motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakin taustatietona ja suunnan antajana. Päiväkodin fyysisen oppimisympäristön koettiin pääosin antavan hyvät tai kohtalaiset mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen. Menetelmäpakissa on haluttu korostaa eri oppimisympäristöjen mahdollisuuksia ja tuotu päiväkodin jokaiseen oppimisympäristöön eri vinkkejä.

Kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen koettiin vaikuttavan pääasiassa kohtalaisesti. Menetelmäpakin kokoamiseen olin pyrkinyt huomioimaan menetelmien käytännöllisyyden sekä sen, että niihin tarvittaisiin mahdollisimman vähän esivalmisteluita. Toki laulujen ja leikkien kohdalla on hyvä opetella etukäteen laulun sanoja ja leikin rakennetta, jotta niiden käyttöönotto tuntuu luontevammalta.

Myönteinen tukeminen päiväkodissa näkyy esimerkiksi kannustamisella ja rohkaisemisella sekä positiivisena palautteena. Menetelmäpakissa on pyritty pitämään positiivinen työote tervehdyksestä lämminhenkiseen loppukuvaan asti.

Leikin tuomia mahdollisuuksia motoristen taitojen tukemiseen päiväkodin ympäristöissä pidettiin pääasiassa kohtalaisena tai hyvänä. Menetelmäpakissa leikit on valittu ikätaso huomioiden eri oppimisympäristöihin. Musiikin tuomat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen koettiin pääasiassa kohtalaisena. Menetelmäpakin kokoamiseen pyrin valikoimaan mahdollisimman yksinkertaisia musiikkileikkejä, jotta niiden käyttöönotto tuntuisi helpommalta.

5.5 Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiaille

Menetelmäpakin (Liite 4) on tarkoitus olla varhaiskasvatushenkilöstön tukena toiminnan suunnittelussa sekä lapsen kehityksen havainnoimisessa. Menetelmäpakin sisältö rakentuu 1-2-vuotisaikojen motorisiin taitoihin, koska oman kokemuksen ja tiedon mukaan suurin osa lapsista aloittaa varhaiskasvatuksen ensimmäisen ikävuoden jälkeen. Menetelmäpakin pääideana on toimia ”starttipakettina” uransa aloittaneille varhaiskasvatuksessa. Menetelmäpakissa on kaksi osiota: teoreettinen osuus sekä käytännön vinkit. Teoreettisen osuuden materiaalina on pääasiassa hyödynnetty Pirkko Karvosen, Helena Siren-Tiusasen sekä Riitta Vuorisen (2003) teosta varhaisvuosien liikunta ja Diane Brickerin (2004) laatimaa varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelmaa. Oppimaan ohjaamisen suunnitelma on rakennettu arvioimaan alle kolmevuotiaiden motorisia taitoja. Käytännön vinkeissä materiaalina on pääasiassa hyödynnetty omien kokemusten lisäksi perinneleikit ry:n teosta ELÄKÖÖN LEIKKI! sekä www.leikkipaiva.fi sivuston leikkejä.

5.6 Yhteistyö päiväkodin kanssa

Yhteistyö päiväkodin kanssa on sujunut luontevasti. Yhteistyö päiväkodin kanssa oli alkanut jo ennen varsinaista opinnäytetyöprosessia harjoittelun merkeissä kesällä 2019, joten varhaiskasvatushenkilöstö oli mukana opinnäytetyön idean synnystä lähtien, ja he kokivat tärkeäksi tukea opiskelijoita. Ilmapiiri prosessin aikana on ollut positiivinen ja luottavainen. Yhteydenpito päiväkotiin on tapahtunut varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa kasvokkain, sähköpostitse sekä tekstiviestien kautta. Koen, että olen voinut tehdä opinnäytetyötä täysin paineettomasti ja oman aikataulun mukaisesti. Tämä on ollut itselleni erityisen tärkeää, sillä opinnäytetyöprosessin aikana on ollut muita opintoja ja harjoitteluita, jotka ovat vieneet aikaa opinnäytetyön kirjoittamiselta. Opinnäytetyöprosessin aikana kommunikointia tapahtui opinnäytetyöprosessin alussa opinnäytetyön sopimuksen merkeissä. Sopimusta tehdessä kävimme läpi opinnäytetyön aikataulun ja sen eri vaiheet, sekä rajasimme aiheen kokonaisuutta. Opinnäytetyön alkuperäinen aihe oli motoristen taitojen menetelmäpakki alle kolmevuotiaille. Keskustellessamme tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että rajataan aihe 1-2-vuotiaisiin. Lisäksi yhteydenpitoa varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa on ollut kyselylomakkeen yhteydessä sekä menetelmäpakin palautteen merkeissä.

6 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä tukee opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa tehty ja hyväksytty opinnäytetyösuunnitelma ja siinä pysyminen ottaen kuitenkin huomioon opinnäytetyön kokonainen rakenne ja siihen liittyvät muutokset opinnäytetyön edetessä. Luotettavuutta ja eettisyyttä tukee Laurea-ammattikorkeakoulun lehtoreilta saatu tuki opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa. Laurea-ammattikorkeakoulusta saatua tukea on esimerkiksi hyödynnetty varhaiskasvatuksen henkilöstölle tehdyssä kyselylomakkeessa sekä tiedonhaussa, opinnäytetyön kirjoittamisessa ja erilaisissa ohjaustapaamisissa. Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa työelämänedustajan kanssa on käyty avoin keskustelu opinnäytetyöprosessista sekä sen tavoitteista ja käytännön asioista.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) mukaan tutkimusta koskevat eettiset periaatteet on jaettu kolmeen osa-alueeseen. Osa-alueet, joihin eettiset periaatteet on jaettu ovat tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 4.) Osallistuminen tutkimukseen tulee olla vapaaehtoista ja osallistujalla tulee olla tutkimuksesta riittävästi tietoa. Informaation yksityiskohtaisuus tutkittavalle riippuu tiedonhankintatapojen luonteesta. Tutkimuksissa, jotka perustuvat haastatteluihin, havainnointiin tai kyselyihin osallistujille tiedotetaan tutkimuksen aihe ja kerrotaan, mitä osallistuminen konkreettisesti tarkoittaa sekä osallistumiseen käytettävä aika. Hyvään tiedottamiseen lisäksi kuuluu muun muassa aineiston käyttötarkoitus

ja osallistumisen vapaaehtoisuus. Tutkittavilla on oikeus pyytää lisätietoa tutkimuksesta, jotka liittyvät esimerkiksi tutkimuksen tieteelliseen näkökantoihin, tutkimuksen luottamukselliseen tietoon, tutkimusaineiston arkistointiin tai tutkimustiedon julkaisuun. Tutkijan on vastattava lisätietoja koskeviin kysymyksiin totuudenmukaisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 4-6.)

Tässä opinnäytetyössä tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta (Liite 3). Kyselyn alussa oli lyhyt informaatio kyselyn tarkoituksesta sekä opinnäytetyön aiheesta. Osallistujille tiedotettiin kyselyyn vastaamisen kesto, jonka arvioitu aika oli testattu etukäteen. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista sekä anonymia ja minuun sai olla tarvittaessa sähköpostitse yhteydessä lisätietoja varten. Vapaaehtoisuutta ja anonymiyyttä vielä korostettiin sähköpostiviestissä, jonka liitteenä kyselylomake lähti osallistujille. Tutkimusaineistoa käytettiin menetelmäpakin taustatietona. Vastauksia käsiteltäessä on huomioitu vastaajan anonymiteetti-suoja esimerkiksi jättäen tarkentavat tiedot pois vastaajan koulutuksesta.

Tutkimuseettiset periaatteet liittyen yksityisyyden suojaan jaetaan tieteellisen tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) mukaan kolmeen osaan. Osa-alueet joihin tutkimukseen liittyvä yksityisyyden suoja jaetaan ovat tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus, tutkimusaineiston säilyttäminen ja hävittäminen sekä tutkimusjulkaisut. Henkilötietojen käsittely on ainoastaan sallittua tutkittavan suostumuksella. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 8.) Osallistujien yksityisyyden suoja ei saa vaarantaa tutkimusaineiston huolimattomalla säilyttämisellä. Tutkijoilta voidaan tarvittaessa vaatia allekirjoitettava vaitiolositoumus tunnisteellista aineistoa varten. Mikäli osallistujien yksilöiviä henkilötietoja ei tarvita aineiston analyysiin, ei ole tutkimuksellista perustetta miksi aineistossa pitäisi näkyä tunnistettavat tiedot. Tutkimusaineistoa ei saa käyttää muuhun, kuin kyseiseen tutkimukseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 9.)

Opinnäytetyön kyselylomake on lähetetty kohdennetulle ryhmälle. Kohdennettu ryhmä sovitettiin yhdessä työelämänedustajan kanssa opinnäytetyösopimusta tehdessä. Tutkimusotantaa on tarvittu ainoastaan tutkimuslupaa haettaessa (Liite 1) Vantaan kaupungilta. Vastauksia käsiteltäessä tarkennettu otanta ei ole oleellinen tieto, joten tutkimuslupahakemusliitteistä tämä tieto on sensuroitu. Opinnäytetyössä tulee selkeästi ilmi tieto mihin Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksiköön opinnäytetyö on toteutettu sekä tieto, miten varhaiskasvatushenkilöstön kanssa on kommunikoitu. Opinnäytetyön tekijä säilyttää kyselylomakkeen vastauksia opinnäytetyöprosessin ajan e-lomakkeen tiedostoissa. Prosessin päätyttyä kesäkuussa 2020 vastaukset opinnäytetyön tekijältä poistetaan kokonaan. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ovat julkisesti luettavissa www.theseus.fi sivustolta, johon myös tämä opinnäytetyö päättyy opinnäytetyöprosessin päätyttyä. Tämän lisäksi yksi kappale tutkimuksesta toimitetaan Vantaan kaupungin kirjaamoon pdf-tiedostona.

7 Opinnäytetyön arviointi

Kehittämistutkimuksessa lopputulos on yhtä tärkeää kuin tieteellisyys, sillä kehittämistutkimuksen yksi tärkeimpiä tekijöitä on muutos parempaan suuntaan. Ilman tieteellisyttä kehittämistutkimuksessakaan ei välttämättä päästä hyvään lopputulokseen ja tai tulosta ei voida todentaa. Kehittämistutkimuksessakin taustalla vaikuttavat tieteellisyys sekä tutkimustyön menetelmät. (Kananen 2012, 162.)

Varhaiskasvatushenkilöstölle tehdyn kyselylomakkeen kysymykset määräytyivät teoreettisen aiheen rajauksen jälkeen. Opinnäytetyön kokonaisuus pyörii oppimisympäristöjen ympärillä. Lapsi on kuitenkin kokonainen ihminen ja varhaiskasvattajan on aina huomioitava lapsen etu, joten fyysisen oppimisympäristöjen lisäksi oppimisympäristöjä tarkasteltiin myös psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön näkökulmasta. Opinnäytetyön teoreettinen osuus on kuitenkin rajattu vain varhaisvuosien fyysiseen aktiivisuuteen, koska tavoitteena oli tuoda uusia motoristen taitojen kehittämisen menetelmiä. Tämän takia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia oppimisympäristöjä kyselylomakkeessa tarkasteltiin motoristen taitojen tukemisen kautta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli herättää katsomaan yksinkertaisia toimintaympäristöjä monipuolisina oppimisympäristöinä. Opas on kuitenkin suunnattu uusille varhaiskasvattajille, joten tavoitteen tarkastelu asettaa haasteita, sillä opas ei vielä ole päässyt käyttöön. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä riippumatta opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2-vuotiaan lapsen motorisia taitoja? Tutkimuskysymyksen vastaus tulee opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa eli menetelmäpakin muodossa. Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiaille on opinnäytetyön raportissa käytettyä teoreettista tietoa sekä käytännöllisiä esimerkkejä motoristen taitojen tukemiseen. Menetelmäpakissa, kyselylomakkeessa ja opinnäytetyöraportissa edetään yhtäjaksoisesti ja jokainen osio tukevat toisiaan.

7.1 Menetelmäpakin arviointi

Pyysin palautetta menetelmäpakista sähköpostitse yhteistyökumppanilta. Menetelmäpakin ulkonäköä pidettiin miellyttävän selkeänä luettavana ja sisältö sekä teoria oli saatu napakasti kuvattua. Motorisia taitoja kuvaavat leikit sisätiloissa oli saatu hyvin koottua työkalupakkiin. Menetelmäpakin sisältämiä ulkoleikkejä pihalla ja lähiympäristöissä minua pyydettiin vielä tarkastelemaan uudestaan 1-2-vuotiaan teoriaosuuden näkökulmasta, sillä leikkien koettiin soveltuvan enemmänkin jo yli 3-vuotiaille. Työkalupakki otettiin hyvin vastaan lisänä lasten motoristen taitojen harjoittamisena ja toimintaa pystyy sen pohjalta luontevasti järjestämään arjen eri toimintoihin ja muun muassa siirtymätilanteisiin.

Palautteen saatua muokkasin menetelmäpakin leikkejä siten, että erikseen pyydetyt leikit soveltuvat paremmin 1-2-vuotialle. Tämän lisäksi arvioin vielä uudestaan, että kaikki leikit

kohtaavat menetelmäpakin teoriaosuuden kanssa. Muutamat leikit vaihtuivat kokonaan uusiin leikkeihin, kuitenkin hyödyntäen samoja lähdemateriaaleja tai omia kokemuksia.

7.2 Opinnäytetyön itsearviointi

Laurea-ammattikorkeakoulun mukaan opiskelijan tavoitteina on opinnäytetyöprosessissaan osoittaa aloitteellisuutta sekä kykyä itsenäiseen ajatteluun ja toimintaan. Arvioinnissa huomioidaan opinnäytetyöprosessin toteutus, opinnäytetyön tuotos ja prosessista kirjoitettu raportti. Arvioinnissa tarkasteltavat asiat ovat työelämän kehittäminen, tutkimuksellisuus ja toteutus sekä innovatiivisuus ja luovuus. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2020.)

Opinnäytetyöprosessissa haastavinta on ollut ajanhallinta. Alkuun oli haastavaa sovittaa opinnäytetyön tekoa muiden opintojen ja viimeisen harjoittelun kanssa. Ajanhallinnan lisäksi maailmalla vallitsevan poikkeustilan takia opinnäytetyön raportin kirjoittaminen vaati toisinaan kovaa itseuria saattaa työ loppuun. Opinnäytetyön aihe oli kuitenkin itselleni merkittävä ammatillisen kehityksen näkökulmasta. Vaikka itselläni oli kiinnostus motoristen taitojen kehittämiseen olemassa, ei oma teoreettinen osaaminen ollut riittävän hyvällä tasolla. Opinnäytetyön ansiosta olen oppinut ymmärtämään lapsen motoristen taitojen kehityksen kulun kokonaisuutta. Olen saanut paljon uutta tietoa ja aion käyttää jatkossa tätä tietoa hyödyksi varhaiskasvattajana. Osaan kiinnittää huomiota siihen, millaisia motorisia taitoja alle kolmevuotiaalla lapsella tulisi olla.

Haastavan ajanhallinnan lisäksi myös koen, että olisin tarvinnut paikoittain laajemman suunnitelman opinnäytetyölle. On ollut haastavaa arvioida opinnäytetyön kokonaisuutta, kun suunnitelma ei ole ollut tarpeeksi kattava. Esimerkiksi pohdinnat luotettavuudesta ja eettisyydestä olisi tarvinnut enemmän suunnitelmallisuutta, niin olisi ollut jotain mihin verrata lopputulosta. Mahdollisesti myös tarkempi dokumentointi opinnäytetyöprosessin varrella olisi helpottanut arviointia. Raportointi opinnäytetyöstä on kokonaisuudessaan vahvistanut omaa osaamista siitä, miten perustella toimintaa teorian kautta.

8 Pohdinta

Menetelmäpakin teko oli itselle mieluisaa toimintaa yhdistää teoria ja käytäntö. Nykymaailmaa ajatellen menetelmäpakki ei tyyliltään ole ollut uudenlainen tai innovoiva projekti, mutta varhaiskasvatusta ajatellen, jossa henkilökuntaa löytyy hyvin laajalta ikäskaalalta koen, että tämänlaista menetelmäpakkaa pystyvät hyödyntämään eri ikäiset kasvattajat. Nykymaailma on kuitenkin hyvin nopeasti muuttuvainen, mikä on laittanut pohtimaan menetelmäpakin käyttöä kiireisen arjen keskellä. Elämme jatkuvasti teknologian äärellä, joten kouluttautuminen uuteen asiaan sähköisessä muodossa ei välttämättä ole käytännötyössä se houkuttelevin tapa. Toisaalta taas uuden oppiminen sähköisessä muodossa voi monelle olla

helpottava ja nopeampi tapa oppia. Tämä on ehkä sellainen asia mitä olisin voinut etukäteen pohtia syvemmin.

Opinnäytetyötä tehdessä huomasin, että oli yllättävän haastavaa löytää ajankohtaista tietoa alle kolmevuotiaiden motorisista taidoista. Tämä laittoi ajattelemaan, että miten varhaiskasvatuksen henkilökuntaa koulutetaan varhaisvuosien motorikasta saamaan ajankohtaista tietoa? Helpompaa oli löytää kirjallisuutta sekä tutkimuksia yli kolmevuotiaiden motoristen taitojen kehityksestä. Lisäksi oli haastavaa irrottaa yksittäistä osa-alueita lapsen kehityksestä, kun yleisimmät lähdemateriaalit käsittelivät lapsen koko kehitystä. Tämän takia menetelmäpakkaa oli luontevampaa lähestyä osa-alueita ajatellen siten, että mitä lapsen kuuluisi kolmannen ikävuoteen mennessä.

Kehittämissuhteina näen, että menetelmäpakilla olisi mahdollisuuksia kokonaisvaltaisempaan tukemiseen. Tarkoittaen tällä sitä, että menetelmäpakkiin voisi liittää osiot esimerkiksi lapsen psyykkisestä ja sosiaalisesta kehityksestä. Laajempi menetelmäpakki avaisi myös mahdollisia koulutustilaisuuksia varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Jatkotutkimuksena opinnäytetyölle näkisin tutkimuksen siitä, miten opas on vaikuttanut varhaiskasvatuksessa aloittaneiden työntekijöiden ajatuksiin liittyen oppimisympäristöjen monipuolisuuteen. Menetelmäpakkin kehittämiseksi olisi myös hyvä pohtia lasten osallisuutta ja sen tuomia muutoksia oppimisympäristöön ja miten ne vaikuttavat lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen tai pelkästään motoristen taitojen kehitykseen.

Lähteet

Painetut

Bricker, D. 2004. VARSU. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma. Arviointimenetelmä alle 3-vuotiaille. Juva: WS Bookwell

Helenius, A. Karila, K. Munter, H. Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoi-
dossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell

Juntunen, M. 2010a. Pedagogisia periaatteita. Teoksessa Juntunen, M. Perkiö, S. & Simola-
Isakson. (toim.) Musiikkia liikkuen. Musiikkiliikunnan käsikirja 1. Helsinki: WSOYpro, 10.

Juntunen, M. 2010b. Musiikkiliikunta ja lapset. Teoksessa Juntunen, M. Perkiö, S. & Simola-
Isakson. (toim.) Musiikkia liikkuen. Musiikkiliikunnan käsikirja 1. Helsinki: WSOYpro, 44.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen
käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Tampereen yliopistopaino - Juvenes Print

Karvonen, P. Siren-Tiusanen, H. & Vuorinen, R. 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino

Sähköiset

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 19.2.2020

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Varhaisvuosien fyysisen
aktiivisuuden suositukset. Viitattu 3.4.2020

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75405/OKM21.pdf>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Viitattu 2.5.2020

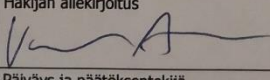
<https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2020. Laurean opinnäytetyöohje. Viitattu 4.5.2020

<https://laureaas.sharepoint.com/sites/linkfi/Dokumentit/Laurean%20opinn%C3%A4ytety%C3%B6ohje.pdf>

Liite 1: Tutkimuslupahakemus.....	28
Liite 2: Tutkimuslupa.....	28
Liite 3: Kyselylomake varhaiskasvatuksen henkilöstölle	30
Liite 4: Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2-vuotiaille	31

Liite 1: Tutkimuslupahakemus

Vantaa		TUTKIMUSLUPAHAKEMUS/PÄÄTÖS	
Vantaan kaupunki Sivistystoimi		Numero _____	
1. Hakija	Nimi	Victoria Askolin	
	Arvo, ammatti	Opiskelija	Puhelin _____
	Lähiosoite	Postinumero- ja toimipaikka _____	
	Sähköposti	victoria.askolin@student.laurea.fi	
	2. Tutkimus	Tutkimuksen nimi	Miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2 vuotiaan lapsen motorisia taitoja?
	Tutkimuksen tarkoitus/tavoite	Kysely on osa opinnäytetyötäni. Opinnäytetyön aihe on: Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpaki 1-2 vuotiaalle. Opinnäytetyö on suunnattu varhaiskasvatuksen työntekijöille. Kyselyn avulla analysoin miten Pehtoorin päiväkodin työntekijät näkevät oman toimintaympäristön mahdollisuudet lapsen motoriseen kehitykseen.	
	Tutkimus on	<input type="checkbox"/> seminaarityö <input type="checkbox"/> pro gradu <input type="checkbox"/> lisensiaattityö <input type="checkbox"/> väitöskirja <input checked="" type="checkbox"/> muu, mikä Opinnäytetyö	
	Oppilaitos tai tutkimuslaitos	Laurea-ammattikorkeakoulu	Tutkimuksen ohjaaja Kaarina Marjanen
	Tutkimuksen kohde Vantaalla (esim. koulu, oppilaitos)	Pehtoorin päiväkoti	
	Tutkimuksen tekemisestä on sovittu yksikön johtajan tai vastaavan kanssa	Kyllä, päiväkodin johtajan kanssa sovittu, että hän lähettää kyselyn Pehtoorin päiväkodin työntekijöille.	
	Oteksen koko	_____	
	Käytettävät tutkimusmenetelmät	Kvalitatiivinen tutkimus. Kyselylomake	
	Tutkimuksen toteuttamisaika	Tutkimusluvan saatua kyselyyn on aikaa vastata 19.1.2020 asti.	
	Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika	Huhtikuu 2020	
3. Hakemuksen liitteet	<input checked="" type="checkbox"/> Tutkimussuunnitelma <input checked="" type="checkbox"/> Kyselylomake <input type="checkbox"/> Haastattelurunko		
4. Päiväys ja allekirjoitus	Päiväys 13.11.2019	Hakijan allekirjoitus 	
5. Päätös	Tutkimuslupa <input type="checkbox"/> myönnetään <input type="checkbox"/> ei myönnetä	Päiväys ja päätöksentekijä	

Tutkimuksen tekeminen edellyttää, että asiasta sovitaan yksikönjohtajan tai vastaavan kanssa ja mikäli kyseessä on alle 18-vuotiaita koskeva tutkimus, pyydetään tarvittaessa huoltajan suostumus. Tutkimuksella kerättyjä tietoja saa käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Tutkijat ovat lain mukaan salassapitovelvollisia tutkimuksessa tietoonsa saamiensa yksilöä tai perhettä koskevien asioiden suhteen.

Lähetä hakemus liitteineen (allekirjoitussivu skannattuna) osoitteeseen: kirjaamo@vantaa.fi

Lisäksi edellytetään valmiin tutkielman toimittamista sähköisessä muodossa osoitteeseen: kirjaamo@vantaa.fi

Liite 2: Tutkimuslupa



Tutkimusluvan myöntäminen/Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2 -vuotiaille/Askolin Victoria

Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelija, Askolin Victoria, hakee tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten. Tutkimuksen nimi on "Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2 -vuotiaille".

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kyselyn avulla, miten tutkittavan päiväkodin työntekijät näkevät oman toimintaympäristön mahdollisuudet lapsen motoristen taitojen kehittämisessä. Opinnäytetyö on muodoltaan toiminnallinen ja sen tuloksena on tuottaa päiväkodille opas. Oppaan tarkoitus on olla varhaiskasvatushenkilöstön tukena toiminnan suunnittelussa sekä lapsen kehityksen havainnoimisessa. Opas keskittyy Pehtoorin päiväkodin toimintaympäristöihin ja niiden luomiin mahdollisuuksiin motoristen taitojen kehittämiseen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millä tavoin 1-2 -vuotiaan lapsen motorisia taitoja voidaan kehittää varhaiskasvatuksessa.

Päätän:

- 1) myöntää tutkimusluvan Victoria Askolinin opinnäytetyölle, jonka aiheena on Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2 -vuotiaille".
- 2) että, tutkija sitoutuu noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen henkilöstö voi olla osallistumatta tutkimukseen niin halutessaan. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.
- 3) että, tutkijan tulee käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuojasetuksen (GDPR, 25.5.2018) mukaisesti.
- 4) että, tutkijan on hyvä olla tietoinen ja tutustua Vantaan varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä kehityksen ja oppimisen tuen valikkoon. Asiakirjat saa pyytämällä päiväkodin johtajalta.
- 5) että, tutkijan tulee toimittaa yksi kappale tutkimuksesta PDF-tiedostomuodossa osoitteeseen kirjaamo(at)vantaa.fi.

Päiväys Vantaa 19.11.2019

Allekirjoitus

Nimen selvennys Halme Katjamaría

Virka-asema Kehittämispäällikkö

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.



Vantaa

Viranhaltijapäätös

§ 46/2019

sivu 2 (2)

19.11.2019

VD/9033/13.00.00/2019

Sivistystoimi / Varhaiskasvatus
Kehittämispäällikkö Halme Katjamaria

Täytäntöönpano: Askolin Victoria
Halmén Pirjo

Tämä päätöspöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika: 20.11.2019

Paikka: Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi

Oikaisuvaatimusohjeet

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus tehdään Vantaan opetuslautakunnalle, postiosoite: Vantaan kaupunki, Kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki tai sähköpostitse osoitteella: kirjaamo@vantaa.fi

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon 7 päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on oikaisuvaatimuksen tekijän allekirjoitettava.

Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

ALLEKIRJOITETTU SÄHKÖISESTI / UNDERTECKNAT ELEKTRONISKT 19.11.2019 10:39
Halme Katjamaria, Kehittämispäällikkö

Miten varhaiskasvatuksessa voi kehittää 1-2 vuotiaan lapsen motorisia taitoja?

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä. Opinnäytetyön aihe on: Motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki 1-2 vuotiaille. Opinnäytetyö on suunnattu varhaiskasvatuksen työntekijöille. Kyselyn avulla analysoidaan miten näette oman toimintaympäristön mahdollisuudet lapsen motoriseen kehitykseen. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10-15 min. Kyselyyn vastaaminen on anonyymia. Kiitos vastaamisesta. Mikäli sinulla tulee kyselyyn liittyviä kysymyksiä voit olla minuun yhteydessä sähköpostitse: victoria.askolin@student.laurea.fi

Varhaiskasvatuksen henkilöstö

- Toimin ryhmässä

- Varhaiskasvatuksen opettajana
 Varhaiskasvatuksen lastenhoitajana
 Varhaiskasvatuksen avustajana
 Varhaiskasvatuksen sijaisena
 En missään edellä mainituissa

Millaisen valmiuden olet saanut omasta koulutuksesta lapsen motoristen taitojen tukemiseen?

Fyysiset oppimisympäristöt

- Lapsen motoriset taidot

	Ei mahdollisuuksia	Vähäiset mahdollisuudet	Kohtalaiset mahdollisuudet	Hyvät mahdollisuudet	Loistavat mahdollisuudet	Kerro lisää, kiitos!
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia ryhmätilassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia aulassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia eteisessä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia wc-tiloissa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia piha-alueella	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi lapsen motoristen taitojen kehittämismahdollisuuksia päiväkodin lähiympäristössä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>

Psyykinen oppimisympäristö

- Kiire varhaiskasvatuksessa

	Ei vaikutuksia	Vähäiset vaikutukset	Kohtalaiset vaikutukset	Selkeät vaikutukset	Kiire estää motoristen taitojen tukemisen tässä tilassa	Kerro lisää, kiitos!
Arvioi kiireen vaikutus lapsen motoristen taitojen tukemiseen ryhmätilassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi kiireen vaikutus lapsen motoristen tukemiseen aulassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi kiireen vaikutus lapsen motoristen taitojen tukemiseen eteisessä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi kiireen vaikutus lapsen motoristen taitojen tukemiseen wc-tiloissa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi kiireen vaikutus lapsen motoristen taitojen tukemiseen piha-alueella	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi kiireen vaikutus motoristen taitojen tukemiseen päiväkodin lähiympäristössä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>

Miten tuet lasta myönteisesti motoristen taitojen kehityksessä?

Sosiaalinen oppimisympäristö

- Leikin merkitys

	Ei mahdollisuuksia	Vähäiset mahdollisuudet	Kohtalaiset mahdollisuudet	Hyvät mahdollisuudet	Loistavat mahdollisuudet	Kerro lisää, kiitos!
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen ryhmätilassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen aulassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen eteisessä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen wc-tiloissa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen piha-alueella	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi leikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen päiväkodin lähiympäristössä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>

Menetelmät lapsen motoristen taitojen tukemiseen

- Musiikin merkitys

	Ei mahdollisuuksia	Vähäiset mahdollisuudet	Kohtalaiset mahdollisuudet	Hyvät mahdollisuudet	Loistavat mahdollisuudet	Kerro lisää, kiitos!
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen ryhmätilassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen aulassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen eteisessä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen wc-tiloissa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen piha-alueella	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
Arvioi musiikin antamat mahdollisuudet motoristen taitojen tukemiseen päiväkodin lähiympäristössä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="text"/>

Millaisia liikunnallisia menetelmiä käytät motoristen taitojen tukemiseen?

Mitä muita menetelmiä käytät motoristen taitojen tukemiseen?

Tietojen lähetyks

Tallenna



LAUREA Tervetuloa motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakin pariin!

- Pehtoorin päiväkodille luotu motoristen taitojen kehittämisen menetelmäpakki on osa Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen opinnäytetyötä.
- Oppaan tarkoitus on olla varhaiskasvatushenkilöstön tukena toiminnan suunnittelussa sekä lapsen kehityksen havainnoimisessa. Tavoitteena on herättää katsomaan yksinkertaiset toimintaympäristöt monipuolisena oppimisympäristönä, sillä liian helposti asioita saatetaan pitää itsestään selvyytenä.
- Menetelmäpakki on pääsääntöisesti suunnattu 1-2 vuotiaille, koska oman kokemuksen ja tiedon mukaan suurin osa lapsista aloittaa varhaiskasvatuksen ensimmäisen ikävuoden jälkeen.
- Menetelmäpakin pääideana on toimia "starttipakettina" uransa aloittaneille varhaiskasvatuksessa.
- Menetelmäpakissa on kaksi osiota. Teoreettinen osuus sekä käytännön vinkit.
- Teoreettisen osuuden materiaalina on pääasiassa hyödynnetty Pirkko Karvosen, Helena Siren-Tiusasen sekä Riitta Vuorisen teosta varhaisvuosien liikunta ja Diane Brickerin laatimaa varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelmaa. Suunnitelma on rakennettu arvioimaan alle kolmevuotiaiden motorisia taitoja.
- Käytännön vinkeissä materiaalina on pääasiassa hyödynnetty omien kokemusten lisäksi perinneleikit ry:n teosta ELÄKÖÖN LEIKKI! Sekä www.leikkiapaivaa.fi sivuston leikkejä.



Motoriset taidot

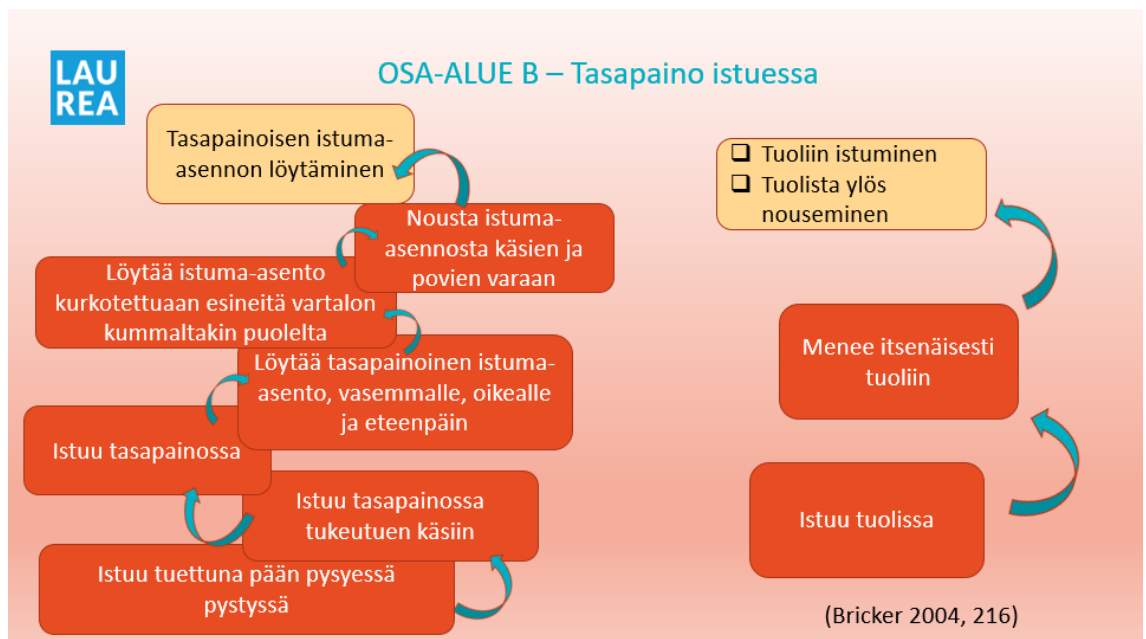
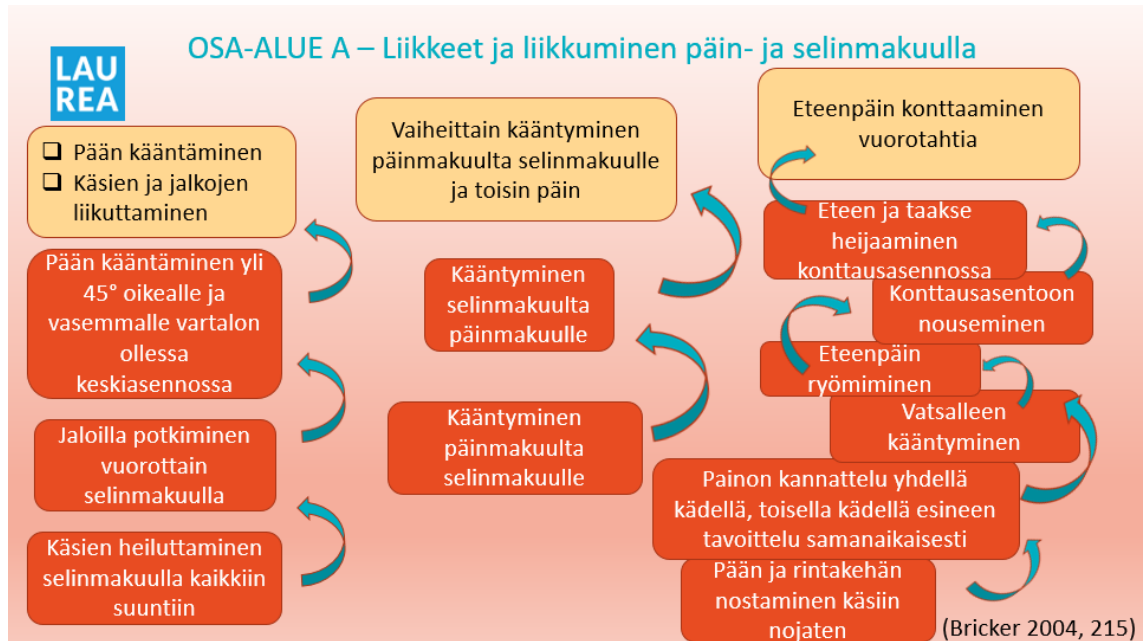
- Tasapainoinen elämä lapsella tarkoittaa monipuolisia mahdollisuuksia toteuttaa leikin ja liikkumisen tarvetta.
- Lapsella kuuluisi joka päivä olla paljon erilaista liikkumista ja leikkiä, viikoittaiset irralliset jumppahetket eivät ole riittäviä varhaisvuosien iässä.
- Uuden oppimiseen liittyy aina aineksia aikaisemmista tapahtumista ja samaan aikaan perustetaan oppimisen edellytyksiä myöhemmälle.
- Motorinen kehitys on hierarkkista kehitystä.
- Hierarkkiseen etenemiseen kuuluu se, että lapsen on osattava tietty taito ennen siirtymistä seuraavalle tasolle.
- Uudet taidot usein syntyvät spurtin omaisesti ennemmin kuin hitaina yhteen liittymisinä
- Motorinen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksena ympäristön ja elimistön biologisten tekijöiden välillä. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003.)
- Diane Brickerin arviointimenetelmä käsittelee alle kolmevuotiaan motorista kehitystä, joten on otettava huomioon, että teoreettinen osuus sisältää taitoja, jotka on lapsilla on olemassa jo tullessaan varhaiskasvatukseen

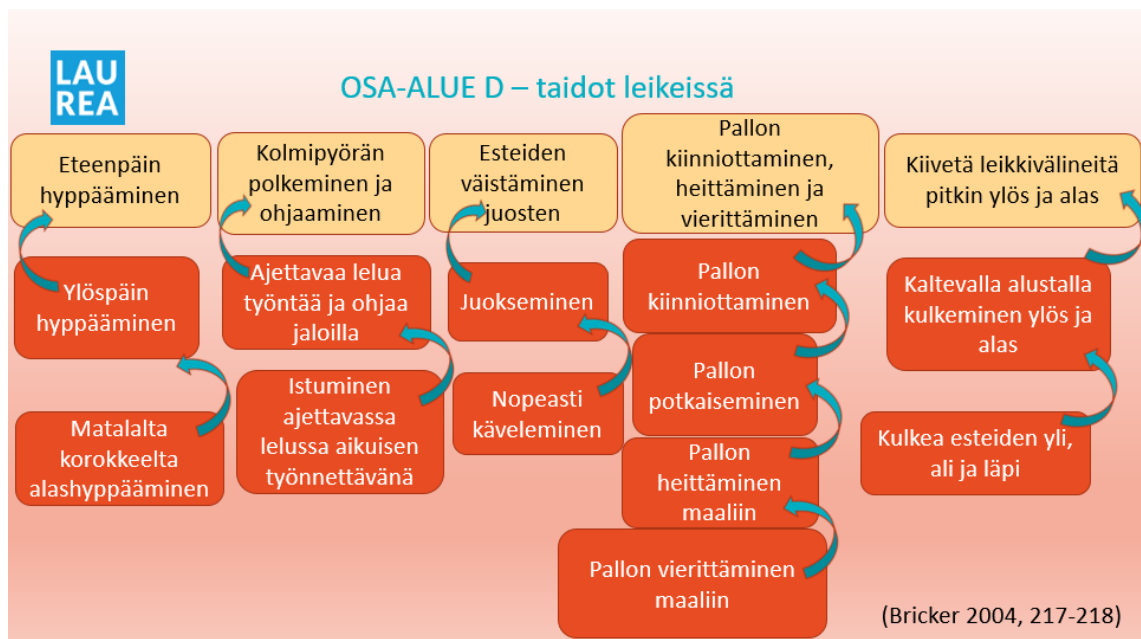
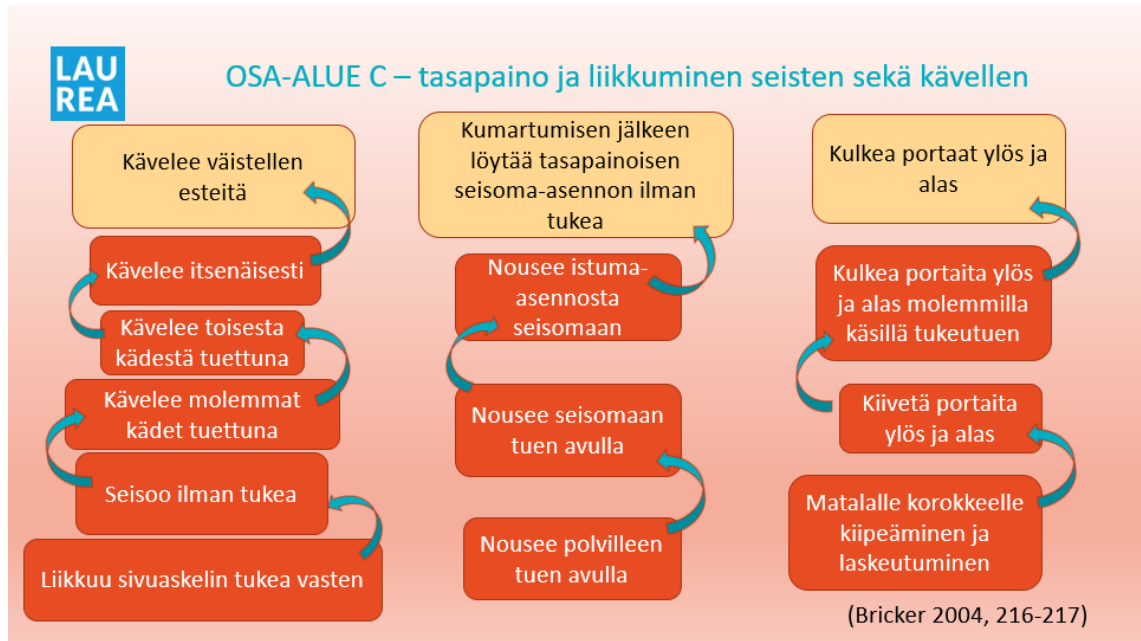


Karkeamotoriikka

- Brickerin (2004) laatiman varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma arviointimenetelmän mukaan alle kolmevuotiaan karkeamotoriikan taitoja voidaan arvioida neljältä eri osa-alueelta.
- Karkeamotoristen taitojen edistymistä havainnoidaan taitojen ja toimintojen jatkuvana saavuttamisena.
- Karkeamotorinen kehitys huipentuu lapsen taitoon säilyttää tasa-paino ja asento, sekä kykyyn omaksua asentojen vaihtamista.
- Seuraavissa dioissa on kaavioiden muodossa alle kolmevuotiaiden karkeamotoristen taitojen kehitys. Lapsi tarvitsee taitojen opetteluun riittävästi tilaa, kannustusta ja lapsen mielestä mielenkiintoisia esineitä

(Bricker 2004)







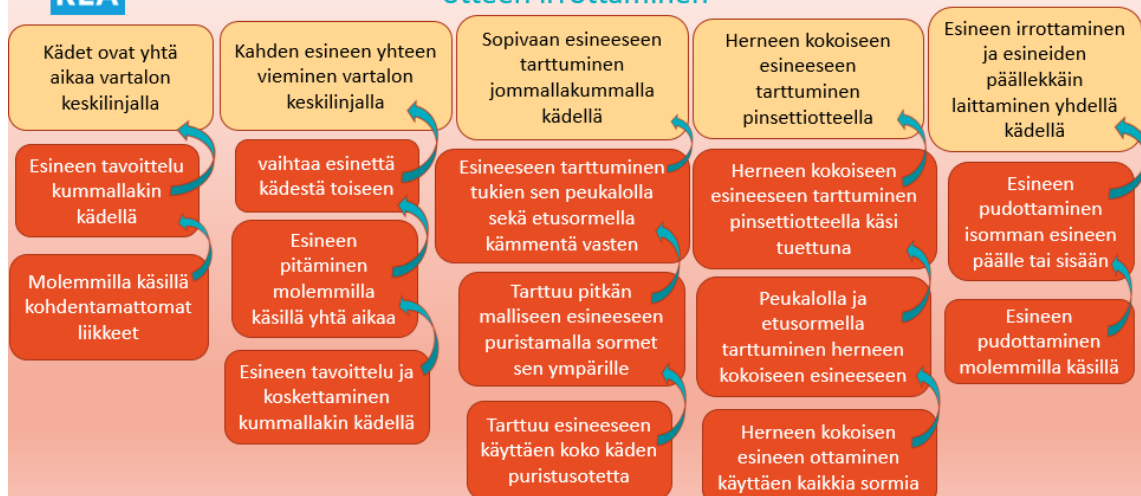
Hienomotoriikka

- Brickerin (2004) arviointimenetelmän mukaan alle kolmevuotiaan hienomotorisia taitoja voidaan tarkastella kahdelta eri osa-alueelta.
- Hienomotoriset taidot sisältää yläraajojen ja käsien toimintaa ja liikeitä, jotka toimivat perustana esimerkiksi syömiseen ja pukemiseen tarvittaviin taitoihin.
- Seuraavissa dioissa on kaavioiden muodossa alle kolmevuotiaiden hienomotoristen taitojen kehitys. Lapsi tarvitsee taitojen opetteluun riittävästi tilaa, kannustusta ja lapsen mielestä mielenkiintoisia esineitä.

(Bricker 2004)

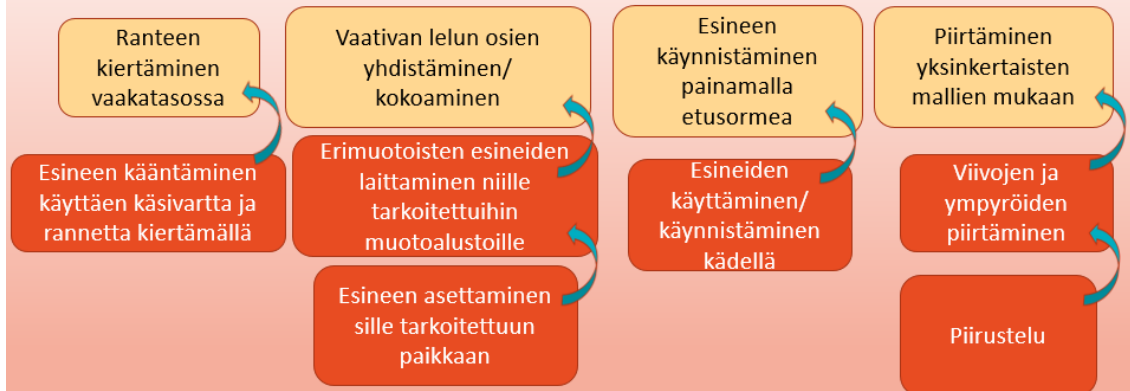


OSA-ALUE A – esineiden tavoittelemisen, tarttumisen ja otteen irrottamisen



(Bricker 2004, 213-214)

OSA-ALUE B – Hienomotoristen taitojen toiminnallinen käyttö



(Bricker 2004, 214)

Oppimisympäristön merkitys

- Varhaiskasvatuksessa toimintakulttuuri on jatkuvasti muuttuvainen, jota arvioidaan ja kehitetään.
- Jotta lapsi pystyy oppimaan, kasvattajien on sitouduttava yhteisiin tavoitteisiin.
- Varhaiskasvatuksen tavoitteita on antaa lapselle turvallinen, kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja esteetön oppimisympäristö.
- Oppimisympäristöjä suunniteltaessa otetaan huomioon lasten tarpeet ja niitä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhdessä lasten kanssa.
- Oppimisympäristöjen on tarjottava lapsille mahdollisuus uteliaisuuteen, oppimiseen, leikkiin, tutkimiseen, fyysiseen aktiivisuuteen, taiteelliseen ilmaisuun, erilaisia vaihtoehtoja, mieluisaa tekemistä, mahdollisuus vauhdikkaaseen liikkumiseen, peleihin sekä mahdollisuus rauhalliseen oleiluun ja lepoon.
- Oppimisympäristöissä toimitaan erikokoisissa ryhmissä joustavasti, jotta jokainen lapsi pystyy osallistumaan toimintaan ja vuorovaikutukseen.
- Turvallisuuden tunteen lapselle tuo yhteisesti sovitut säännöt ja kunnioitettava ilmapiiri.

(Opetushallitus 2018)



Käytännön vinkit

- Seuraavassa osiossa on käytännön vinkkejä lasten motoristen taitojen tukemiseen.
- Harjoitteita suunniteltaessa on otettu huomioon Pehtoorin päiväkodin ympäristöt, mutta on helposti sovellettavissa muihinkin päiväkoteihin.
- Käytännön vinkit on koottu omista kokemuksista ja lähdemateriaaleja hyödyntäen.
- Leikit ja toiminnot valittu painottuen motoristen taitojen näkökulmaan.



Ryhmätila

➤ Esterata

- Seuraa naru = naru muodostaa radan kulkien erilaisten esineiden yli, ali ja läpi. Voi soveltaa taitotasojen mukaan. Lapsi kulkee rataa pitelemällä narusta kiinni.

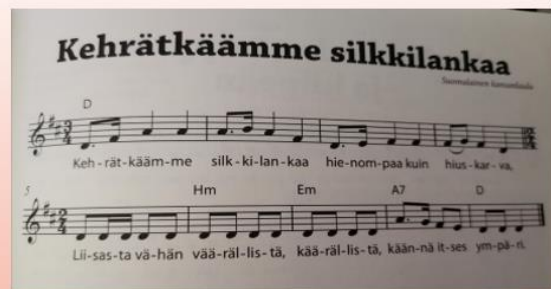
➤ Piirileikit

- Kehrätkäämme silkkilankaa
- Sateenvarjoleikki

➤ Loruleikit

"Sateenvarjoleikki

Seistään piirissä, keskellä olijalla on sateenvarjo. Kun sateenvarjo aukeaa, nouseaan varpaille, ja kun se suljetaan, mennään pieneksi kyykkyyhyn." (Leikkipäivä 2020.)



(Kuvan lähde: Perinneleikit ry:n teos ELÄKÖÖN LEIKKI!)

Pyöritään piirissä käsi kädessä, kun oma nimi mainitaan laulussa lapsi kääntyy selin piiriin päin. Lopuksi kaikki kääntyvät yhtä aikaa takaisin oikeinpäin piiriin. (Perinneleikit ry 2015, 40.)

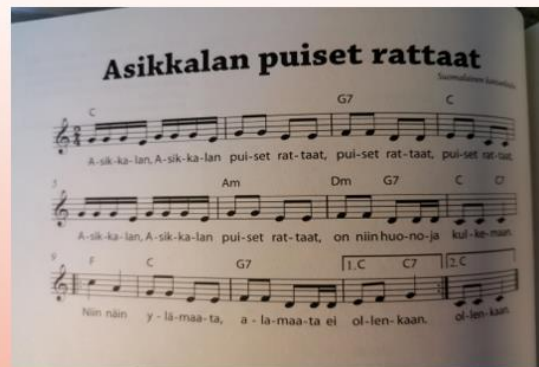


Aula

- Loruleikit
- Mielikuvitusleikit
- Musiikkileikit
- Kehonosien kosketus musiikin pysähtyessä

Tule emon perässä

Aikuinen on laittaa pehmoeläimiä eri puolelle aulaa. Hän liikkuu eläinten luokse äännellen ja liikkuen kyseisen eläimen tavoin. Aikuinen kutsuu lapset liikkumaan hänen kanssaan eläimen luokse. Eläintä voidaan silitellä ja laulaa sille yhdessä joku laulu tai kertota joku asia. Tämän jälkeen mennään seuraavaan eläimen luokse
(Karvonen, Siren- Tiusanen & Vuorinen 2003, 150.)



(Kuvan lähde: Perinneleikit ry:n teos ELÄKÖÖN LEIKKI!)

Taputetaan vuorotellen vasempaan ja oikeaan polven. Kohdassa "niin näin" taputetaan käsiä korkealla yhteen.
(Perinneleikit ry 2015, 65.)



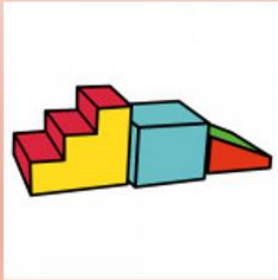
Eteinen

- Tavaroiden laittaminen eri korkeuksiin
- Erilaisten porttien läpi kulkeminen eteiseen (Toimii pukemiseen mentäessä sekä sisälle tulossa)
- Aikuinen voi toimia lapsen porttina
- Penkit, lapsi voi mennä esimerkiksi yli tai ali
- Tunnelit
- Erilaiset tavat liikkua sisäovelta ulko-ovelle
- Hyppien
- Ryömien
- Taputtaen
- Tömistellen



LAU REA Wc-tilat

- Esteradat wc-tilaan siirtyessä
- Lorut/ musiikki, joita voi leikkiä istualtaan
- Vessaan oma lorupussi/laulupussi



(Kuvan lähde: Papunet)

Pää olka polvet varpaat

Amerikkalainen
Amerikkalaisia

LEIKKI
Keskitaan käillä maimmaa kolmas laulun tahdissa.

Pää, olka, polvet, varpaat, polvet, varpaat.
Pää, olka, polvet, varpaat, polvet, varpaat.
Pää, olka, polvet, varpaat, polvet, varpaat.
Pää, olka, polvet, varpaat, polvet, varpaat.

(Kuvan lähde: Perinneleikit ry:n teos ELÄKÖÖN LEIKKI!)

LAU REA Piha-alue

- Perinneleikit
- Hippaleikit
- Riehumisleikit
- Musiikkileikit
- Juokseminen eri kohteisiin
- Esineiden hakeminen erilaisista korkeuksista
- Erilaisten liikuntavälineiden kokeileminen
- Pihalla isommat lapset tukevat pienten lasten leikkikokemuksia

Harakka hyppii

"Lausutaan runo ja tehdään siihen kuuluvat liikkeet:
Harakka hyppii maassa – Hypitään paikallaan.
Västäräkki keikkuu kivellä – Keinutaan puolelta toiselle.
Varpunen nokkii katolla – Koputetaan sormilla päätä.
Kissa köyristää selkäänsä – Köyristetään selkää.
Kaikki linnut pelkää – Vapistaan.
Tuolla ne jo lentää – Heilutetaan käsiä kuin siipiä.
Omaan pikku pesään – Tehdään käsistä pesä."
(Leikkipäivä 2020.)

Liikenneleikki

Lapset menevät erilaisiin asentoihin. Aikuinen voi toimia esimerkkinä. Asennot voivat olla esimerkiksi raketti (seisoen kädet ylhäällä, Lentokone (seisoen kädet sivuille levitettyinä), auto (konttausasento), laiva (vatsa maassa, kädet ja jalat ilmassa)

(Karvonen, Siren- Tiisanen & Vuorinen 2003, 147.)



Lähiympäristö

- Kulkeminen eri paikkoihin
- Pitkien matkojen kävelemisen harjoittelu
- Leikit eri leikkiympäristöissä
- Puistot
- Metsät



Piiloleikit
Yksi aikuinen
yksinkertaisessa piilossa ja
ääntelee muut etsii

"Lintuemon matojen kerääminen
Rajatulle alueelle ripotellaan runsaasti
langanpätkiä. Kaikki lapset (lintuemat) lähtevät
lentämään etsien poikasilleen matoja. Lintuemo
tuo yhden madon kerrallaan pesään. Tietyn
ajan kuluttua lasketaan kuinka paljon matoja
löydettiin"
(Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003,
237.)

Narurata luonnossa
Lapsi seuraa narua luonnossa.
Naruradan lopussa eväspaikka tai
joku yllätys lapsille



Lähteet:

- Bricker, D. 2004. VARSU. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma. Arviointimenetelmä alle 3-vuotiaille. Juva: WS Bookwell
- PERINNELEIKIT RY. 2015. ELÄKÖÖN LEIKKI! LEIKKIKENTTIEN VANHOJA LAULULEIKKEJÄ. Tallinna: Painotyö Aktaprint
- Leikkipäivä. 2020. SATA LEIKKIÄ. Viitattu 13.4.2020 <https://leikkipaiva.fi/>
- Papunet. 2020. esterata. Kuva otettu 13.4.2020 <https://kuvapankki.papunet.net/haku/esterata>
- Karvonen, P. Siren-Tiusanen, H. & Vuorinen, R. 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 19.2.2020 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

